БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

9-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 94 (2127).
12 МАЙ
ШАНБА
1962 ЙИЛ
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

Коммунизм қуриш учун курашнинг бутун йигирма йиллик йўлида зўр бериб ишлаш, ҳар куни ва ҳар соат меҳнат қилиш лозим. Коммунизмнинг моддий-техника базасини меҳнат билан ва фақат меҳнат билан яратиш, халқнинг ҳамма моддий эҳтиёжларини ва унинг маънавий талабларини қондирувчи барча воситаларнинг вужудга келтирилишини меҳнат билан ва фақат меҳнат билан таъминлаш мумкин.

Н. С. ХРУЩЧЕВ

ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИНИНГ ИШИДА ЯНГИ МУВАФФАҚИЯТЛАР САРИ!

ЎРТОҚ Н. С. ХРУЩЧЕВнинг

темир йўл транспорти ходимлари Бутуниттифоқ кенгашида 1962 йил 10 майда сўзлаган нутқи

Азиз ўртоқлар! Донбассдаги Антрацит станциясида ишловчи юртдошим ўртоқ Дегтяровнинг қилган таклифига қандай қарашимни нутқимнинг бошидаёқ айтиб ўтмоқчиман.

Кишиларни фахрий темир йўлчилар қаторига киритишга енгил-елпи муносабатда бўлманглар, деб сиз, азиз дўстларимни огоҳлантириб қўймоқчиман. Агарда сизлар ўз қаторингизга малакасиз темир йўлчиларни оладиган бўлсангиз **(залда жонланиш)**, транспортнинг иш кўрсаткичларини чатоқлаштириб қўясиз. **(Залда жонланиш)**. Шунинг учун эҳтиёт бўлинглар. Ҳозир темир йўл транспортида ишлар яхши кетяпти ва шу сабабли ширин таомингизга шерик бўлишни истовчи кишилар топилади. **(Залда жонланиш)**.

Ҳурматингиз ва ишончингиз учун миннатдорчилик билдиришимга рухсат бергайсиз. Лекин, такрор айтаманки, эҳтиёт бўлинглар. **(Залда жонланиш, қарсаклар)**. Темир йўл транспортининг иш манфаатлари шуни тақозо қилади. **(Залда жонланиш)**.

Энди партия Марказий Комитети ва Министрлар Совети номидан сизларни ва сизлар орқали совет темир йўлчиларининг бутун шонли армиясини табриклашимга рухсат бергайсиз. **(Гулдурос, давомли қарсаклар)**.

Сизлар мамлакатимиз ишчилар синфининг энг катта ва яхши уюшган отрядларидан бирининг вакилидирсизлар. Сизларнинг сафларингизда қарийб уч ярим миллион киши бор. Лекин гап фақат сонда эмас, аввало, темир йўл транспортининг халқ хўжалигидаги аҳамиятидадир. Шу сабабли, партия Марказий Комитети ва ҳукумат мазкур кенгашни чақириб, партия янги Программасида транспорт олдига қўйилган вазифаларни қандай қилиб тезроқ ва муваффақиятлироқ бажариш мумкинлиги ҳақида сизлар билан маслаҳатлашиб олишга қарор қилдилар.

Кенгаш ана шу вазифаларнинг уддасидан чиқди, деб айтиш мумкин. Ўртоқ Бешчевнинг мазмунли докладида ва кенгаш қатнашчиларининг нутқларида транспортнинг асосий вазифалари тўғри белгилаб берилди, унинг фаолиятини яхшилаш соҳасидаги катта-катта резервлар очиб ташланди ва ана шу резервларни ишга солиб юборишнинг конкрет йўллари белгиланди. Кенгаш коммунистик жамият қурилишини кенг авж олдириш даврида транспортни янада тезроқ ривожлантириш ишида шак-шубҳасиз катта роль ўйнайди.

Партиямизнинг Программаси 20 йилга мўлжаллаб тузилган. Ана шу йиллар ичида коммунистик жамият асосан қурилади. Ҳозир партиямиз ва халқимизнинг бутун куч-ғайрати шу вазифаларни амалда рўёбга чиқаришга қаратилган.

Совет қўшиқларидан бирида: «Биз афсоналарни ҳақиқатга айлантирмоқ учун туғилганмиз» деб куйланади. Бу жуда топиб айтилган, ажойиб сўзлардир! Ана шу сўзларни ўз давримизга татбиқ қилиб: Биз партиямизнинг буюк Программасини бажариш — коммунистик жамиятни барпо қилиш учун туғилганмиз, демоқдамиз. Биз бу ишни амалга оширамиз, албатта амалга оширамиз! **(Давомли қарсаклар)**.

Ҳамма одамлар тенг ҳуқуқли бўладиган, эксплуататорлар учун эмас, балки ўзи учун, бутун жамият учун ишлайдиган, ҳеч нарсадан камлик кўрмайдиган, ўз талабларини қондириш учун зарур бўлган неъматларни ўз меҳнати билан бунёдга келтирадиган жамиятни барпо қилиш — инсоният орасидаги энг яхши кишиларнинг энг буюк орзуси эди. Кишилар ана шундай жамиятни барпо қилишга олиб борадиган йўлларни асрлар бўйи қидирган бўлсалар ҳам, лекин буни Маркс, Энгельс, Ленин ишчилар синфини илмий коммунизм билан қуроллантирган пайтга қадар топа олмадилар. Мана энди улуғ Ленин тузган Коммунистлар партияси раҳбарлигидаги бизнинг халқимиз кишиларнинг ана шу буюк орзусини марксизм-ленинизм таълимоти асосида рўёбга чиқармоқда. **(Гулдурос қарсаклар)**.

Партия Программаси коммунистик жамият қуришнинг бошқа энг муҳим проблемалари қаторида транспортнинг мана шу йигирма йил ичидаги перспективалари ва вазифаларини ҳам аниқ белгилаб берди.

Экономика, фан, техниканинг гуркираб юксалиши транспортни мисли кўрилмаган суръатлар билан ривожлантириш имконини беради. Транспортнинг ҳамма турлари бир-бири билан маҳкам боғланган ҳолда ишлайди ва томмаъноси билан ягона транспорт шохобчаси бўлиб қолади. Транспортда техника жиҳатидан жуда катта ўзгаришлар рўй беради.

Партия ана шундай перспективаларни белгилар экан, даставвал, транспортни юксак даражада ривожлантирмай туриб коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш вазифасини ҳал қилиб бўлмайди, деган фикрга асосланди.

Биз социализм қуришга эндигина киришиб келаётган давримизда улуғ Ленин бундай деган эди: «Темир йўлсиз социализм бўлмайдигина эмас, балки... ҳамма итдай очидан ўлиб кетади. **(Залда жонланиш)**. Темир йўлсиз нима қуриш мумкин?.. Темир йўл — бу, энг муҳим нарсадир, шаҳар билан қишлоқ ўртасида, саноат билан деҳқончилик ўртасидаги энг ёрқин алоқанинг, яъни социализм бутунича асосланган алоқанинг кўринишларидан биридир». **(Қарсаклар)**.

Владимир Ильич Лениннинг ана шу кўрсатмалари бизнинг давримизда ҳам ўз кучини сақлаб қолмоқда, лекин бунга муҳим бир иловани қўшиб қўймоқ керак. Шундай бўлиши эса табиийдир, чунки Ленин ҳаёт чоғида бизда ҳаво транспорти умуман йўқ эди, транспортнинг бошқа турларининг роли эса, мутлақо арзигулик эмас эди. Ҳозир юкларни ташишда темир йўл транспорти билан бир қаторда денгиз, дарё ва хусусан автомобиль транспорти катта роль ўйнамоқда. Ҳаво транспорти айниқса пассажирлар ташишда тобора кўпроқ иш бермоқда.

Турмушда транспортга нуқул хўжалик вазифаларини бажарувчи ташкилот деб қараш одат бўлиб қолган. Албатта, бу транспортнинг фаолиятидаги асосий ишдир. Лекин транспорт ходимлари ана шу вазифаларни бажарар эканлар, айни маҳалда сиёсатга тааллуқли кўпгина энг муҳим вазифаларни ҳал қилишда, ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқини мустаҳкамлашда, маданий қурилишда ҳам бебаҳо ёрдам бериб келмоқдалар. Транспорт шундай факторлардан биридирки, у Совет Иттифоқи халқларининг ўзаро алоқаларини кенгайтиришга, уларнинг дўстлигини мустаҳкамлашга, мамлакатимиз халқлари, социалистик ва капиталистик мамлакатларнинг халқлари ўртасида халқ хўжалиги ва маданиятнинг ҳамма соҳаларида муваффақиятларни тобора жадал суратда айирбошлашга ёрдам бериб келмоқда.

Транспорт фаолиятининг биринчи даражали ҳаётий аҳамиятга эга бўлган яна бир муҳим томонини эслатиб ўтайин. Мен Ватанимизнинг мудофаа қобилиятини назарда тутаман. Биз транспортимизни Совет давлатининг, бутун социалистик системанинг тўла хавфсизлигини таъминлаш учун зарур бўлган даражадаги юксакликда ва айтар эдимки, шундай тезликда сақламоғимиз керак.

Мамлакатимизнинг ҳамма қисмида актив яратувчилик иши бормоқда. Албатта, ютуқлар билан бир қаторда қийинчиликлар ҳам бор. Аҳолининг баъзи бир халқ истеъмоли товарлари ва озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талаби ҳали тўлиқ қондирилмаяпти. Уй-жой масаласида маълум қийинчиликлар бор. Партия ва Совет ҳукумати ана шу қийинчиликларни бартараф қилиш учун қатъий чоралар кўрмоқдалар.

Умуман сўнгги йилларда шундай ютуқларга эришилдики, партиямиз ва совет халқимиз бу ютуқлар билан қонуний суратда фахрланишга ҳақлидирлар.

Бу — партиямиз олиб борган курашнинг, саноат, қишлоқ хўжалиги ходимлари, интеллигенциямиз, бутун совет халқи қилган меҳнатнинг ажойиб самараларидир ва мен бунда транспорт ходимларининг ҳам кўпгина хизмати бор, деб сизларга айтиб қўйиш билан ғоят мамнунман. **(Қарсаклар)**.

Қисқаси, ўртоқлар, сизлар кейинги йилларда ғоят мақташга арзийдиган чинакам катта иш қилдингиз. **(Гулдурос қарсаклар)**.

«Мақташга» деган сўзнинг ўрнига бошқа бир сўз ишлатсам ҳам бўлар эди, албатта. Масалан, «мақташга» дейиш ўрнига «мукофотлашга» десам, сизларнинг ораларингиздан шу сўзга тарафдорлар кўп чиқишини ҳам биламан. Лекин сизлар мукофотларни илгари олгансизлар. **(Гулдурос қарсаклар)**.

Олганда ҳам ана шу мукофотларни хизмат кўрсатиб олгансизлар. Лекин сизлар яна битта орден ёки медаль бериб қўйилса, шу мукофотни олган кишиларга оғирлик қилмас эди, дейишларингиз мумкин. **(Залда жонланиш. Қарсаклар)** Бу ҳам тўғри гап. Аммо ҳамма ишни ҳам меёри билан қилиш керак, дейдилар. Ўз участкаларида муваффақиятли ишлаб келаётган бошқа ўртоқларнинг ҳам рашкини қўзғатиш ярамайди. Сизлар ўз тегишингизни олдингиз, бундан буён ҳам яхши ишлай беринглар. Қадимги замонда хизматчилар айтмоқчи: «Худо йўлидаги тоат-ибодат, подшолик йўлидаги хизмат беҳуда кетмайди». **(Залда жонланиш. Қарсаклар)**.

Биз ана шу гапни бошқача қилиб шундай дея оламиз: Халқ учун тиришқоқлик билан виждонан яхши меҳнат қилган, ўз вазифаларига чинакам коммунистик муносабатда бўлган киши бизда ҳамиша ҳурмат топа беради. Партия, ҳукумат, халқ буни ҳеч қачон унутмайдилар ҳамда меҳнаткашларнинг жамият фойдасига, коммунизм қуриш йўлида виждонан сарфлаган ана шу куч-ғайратларини муносиб тарзда тақдирлайдилар. **(Гулдурос қарсаклар)**.

Ўртоқлар, сўнгги йилларда транспортимиз ҳам кучли суратда ривожланганлигини айтиб ўтмоқ керак. Сизлар биласизларки, темир йўлларимизнинг юк обороти ҳамма капиталистик мамлакатларни бирга қўшиб олганда улардаги темир йўлларнинг юк оборотидан устун туради ва Америка Қўшма Штатларининг темир йўлларидаги юк оборотидан қарийб икки баравар устун туради.

Шуниси айниқса муҳимки, кейинги йилларда транспортни техника жиҳатидан реконструкция қилиш, темир йўлларни электрлаштириш соҳасида ўз кўлами жиҳатидан жуда катта иш қилинди. Кейинги олти йилнинг ўзида 10 минг километрдан кўпроқ темир йўл линияси электрлаштирилиб, 20 минг километр темир йўл линияси тепловоз билан ишлашга кўчирилди. Жаҳонда энг йирик 5 минг 500 километр узунликдаги Москва—Байкал магистрали электрлаштириб бўлинди. Совет Иттифоқи электрлаштирилган йўлларнинг узунлиги ва электрлаштириш суръатлари жиҳатидан жаҳонда биринчи ўринга чиқиб олди. **(Қарсаклар)**.

Шу муносабат билан партия XX съездигача, яъни Каганович ва Молотов транспорт билан шуғулланиб, келган вақтгача транспортни техника билан қайта қуроллантириш соҳасидаги ишларнинг аҳволи қандай бўлганлигини эслаб ўтмасдан бўлмайди. Улар транспортнинг ривожланишидаги янги, прогрессив йўналишларни тушунмаганликлари учун эскиликка, паровозга ўжарлик билан ёпишиб олган, техника тараққиёти йўлига ҳар хил ғовлар қўйган эдилар. Ўртоқлар, бир эсга олинг-а, ахир, XX съездга қадар бизда атиги 5 минг 400 километр ёки темир йўлларнинг 5 процентдан камроғи электрлаштирилган эди, холос.

Молотов билан Каганович ҳақида гапирадиган бўлсак, уларнинг ҳар хил одамлар эканлигини назарда тутмоқ керак. Молотов бир замонлар темир йўл транспортига оталик қилган эди. Баъзи бир транспортчиларнинг нуқтаи назаридан қараганда, у «фойдаси бор ота» эди, темир йўл транспортининг ишига ақли етмаса ҳам, оталик вазифаларини «кўпроқ сўрайвер: қанча кўп сўрасанг шунча яхши» кабилида иш тутувчи илтимосчи вазифасини жонбозлик билан бажарар эди. У ўз ролини фақат ана шундангина иборат деб билар эди.

Темир йўлларнинг баъзибир ходимлари Молотовнинг бу хилдаги «раҳбарлиги»га дуруст муносабатда бўлаётганликларини мен бир неча марта эшитган эдим. Биринчидан, у аслида темир йўл транспортининг ишига аралашмас эди, бу эса темир йўлларнинг раҳбарлари учун роҳатижон эди. У ана шу раҳбарларнинг ишига халақит бермас эди. Иккинчидан, у қўлидан келганича темир йўллар учун бир нарса ундириб олишга ҳаракат қилар эди, шу тариқа у темир йўлчиларга тилёғламачилик қилишга уринар эди. Бу нарса гарчи кўпинча оқилона бўлмаса ҳам, давлат манфаатларига тўғри келмаса ҳам, фойдали иш деб ҳисобланар эди.

Каганович бошқача иш тутди. Каганович темир йўлларни мен ўйлаб чиқарганман, деб ишонтиришга уринди **(залда кулги)**. Йўллар министрлигидан кетаётган вақтида, у энди темир йўлларнинг умри тугайдиган бўлди, деб ўйлади. Каганович ўзига жуда бино қўйган киши эди. Ўзи ҳамиша шундай бўлади: одам бирон соҳани қанчалик дуруст билмаса ва бунинг устига ўзига бино қўйишдек дардга мубтало бўлса, бу нарса шу одамнинг кулфати бўлиб қолади, ҳамма нарсани биламан, деб ўзи ишонади ва бунга бошқаларни ҳам ишонтиришга уринади.

Кагановичнинг менга айтган қуйидаги гаплари эсимда: «Рост, хатоларга йўл қўйганимни гарданимга оламан. Ҳозир ишдан кетаяпман, ёки сизлар мени четказаяпсизлар, лекин шуни назарга олиб қўйингки, мобода темир йўл транспортида бирон ҳодиса юз бериб, бирон бир қийинчиликлар туғилиб қолгудек бўлса, чақиришларингиз биланоқ қайтиб келишга ҳамиша тайёрман».

У шундай зарурат туғилиб қолади, деб хаёл қилган эди. Аммо турмуш шуни кўрсатдики, темир йўл ходимлари Каганович кетгандан кейин ўзларини енгил ҳис қилдилар. Шундай бўлиши турган гап, зотан темир йўл транспорти — мураккаб организм, катта механизмдир, механизм бўлиш бир ёқда турсин, унинг жуда сезгир бошқариш нервлари бор. Томирларда қон тиқилиб қолиши натижасида қон алмашиниши бузилган пайтда жонли организмда бўлганидек, бирон жойда иш тўхтаб қолса, ҳамма иш издан чиқиши мумкин. Қон томирлари системасининг ишдан чиқиши бутун организмнинг ишига ёмон таъсир кўрсатгани сингари, темир йўл транспорти ишидаги узилишлар ҳам мамлакатнинг бутун халқ хўжалигига муқаррар суратда таъсир кўрсатади.

Партиямиз шу билан фахрланадики, бизда темир йўл транспортига ғоят малакали раҳбарлик амалга оширилмоқда: инженер, техниклар, ишчи кадрлар тайёрлаб етиштирилди ҳамда темир йўл транспортининг муваффақиятли ишлаши учун зарур бўлган ҳамма соҳалар вужудга келтирилди. **(Қарсаклар)**.

Шу сабабли биз Каганович кетганидан кейин темир йўл транспортининг иши ёмон аҳволга тушиб қолмаслигига, бунинг аксича, транспортга раҳбарлик яхшиланиши, соғломланишига мутлақо амин эдик. **(Давомли қарсаклар)**.

Умуман кекирдакка ишониб раҳбарлик қилиш ярамайди, бу — раҳбарликка ярайдиган қурол эмас. **(Қарсаклар)**. Баъзи бир бюрократлар, одам наҳадар қаттиқроқ бақирса бу билан кўп нарсани билишини, ишга бошқаларга нисбатан ақли тузукроқ етишини кўрсатган бўлади, деб хаёл қилишади. Ҳамиша бунинг тескариси бўлишини турмуш исботлади. Шуни айтиш керакки, бақироқлик ва маъмуриятчиликка Каганович анча қобилиятли эди, бақироқликда унга бас келадиган кишининг топилиши қийин эди, буни ўзларингиз ҳам яхши биласизлар. **(Залда кулги, қарсаклар)**.

Энг билимдон паровозчилар паровоз — фойдали иш коэффициенти жуда паст бўлган машинадир, деб эътироф этиб турган бир пайтда, Каганович паровозни ҳамиша темир йўллардаги асосий машина, деб ҳисоблар эди. Бу — транспортнинг энг заиф томони эди.

Революциянинг дастлабки йилларида бизнинг темир йўлларни электрлаштириш соҳасида имкониятларимиз йўқ эди, бунинг учун зарур моддий имкониятларимиз йўқ эди. Худди шу сабабли тепловозларни ҳам жорий қила олмаган эдик Лекин моддий ва техника имкониятларимиз етилгач, аввалги босқичда тўхтаб тура бериш ҳамда паровоз шаънига мадҳиялар ўқиш — техника тараққиёти манфаатлари йўлида зарур бўлган янгиликни тушунмаслик, аллақачон яратилган ва зўр бериб жорий қилиш лозим бўлган нарсани кўрмаслик бўлур эди.

Биз партия XX съездида бу сиёсатни танқид қилдик. Бу съезддан сўнг, Каганович иш бошидан кетганидан кейин темир йўлчилар ўз қобилиятларини жуда яхши кўрсатдилар. Шуни айтишим кераккки, биз транспортнинг ишини яхшилаш учун астойдил курашаётган барча темир йўлчиларнинг ишидан ҳам, ишнинг кўзини билиб темир йўл транспортига раҳбарлик қилаётган министрингиз ўртоқ Бешчевнинг ишидан ҳам жуда мамнунмиз. **(Қарсаклар)**.

Биз сизларни мақтамоқдамиз, аммо сизлар тажрибали кишиларсиз ва шу сабабли ортиқча мақтаб юбориш даркор эмаслигини ва мақтовдан кибрланиб кетиш ярамаслигини тушунасиз. Партия яхши ишлаётган кишини мақтайди, аммо киши кибрланиб кета бошласа, ёмон ишлай бошласа, у ҳолда партия кибрланиб кетган кишини эс-ҳушига келтириш учун қандай чора кўриш кераклигини билади. **(Қарсаклар)**. Ўртоқлар, бу гапни профилактика тариқасида гапиряпман. **(Қарсаклар)**. Агар профилактика яхши ўтказилса, ҳар қандай ишда, хусусан сизда локомотивлар пухта назорат қилиниб, яхши асралса, уларнинг узоқ вақт ва соз ишлаяжагини биласиз. **(Қарсаклар)**. Бу маълум даражада шама қилиб айтилаётган гаплардир. **(Залда жонланиш)**.

Агар партия ўз вақтида чора кўрмаганида ва темир йўл транспорти паровоз кучи билан ишлай берганида эди, 1961 йилнинг бир ўзидагина юк ташиш планини бажармоқ учун қўшимча равишда 52 миллион тоннадан кўп кўмир, 4300 паровоз ва кўп миқдорда юк вагонлари талаб этилган бўлур эди. Аммо, партия консерваторларга қарши дадил кураш олиб борди, техникани тараққий эттириш учун кенг йўл очиб берди ва бу тадбирнинг ижобий натижаларини ҳозир ҳамма кўриб турибди. **(Қарсаклар)**.

Транспорт ходимлари катта ва жиддий муваффақиятларга эришдилар. Улар ўз олдиларида турган вазифаларни муносиб равишда бажармоқдалар ва Ватанимизни юксалтириш учун кўп иш қилмоқдалар. Ҳаммамиз бундан хурсандмиз ва темир йўл транспорти ходимларига янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз. **(Қарсаклар)**.

Саноат, капитал қурилиш ва қишлоқ хўжалигига хизмат кўрсатиш соҳасида транспорт олдида турган баъзи вазифалар тўғрисида қисқача гапириб ўтишга ижозат бергайсиз.

Сизлар саноатни ва хусусан Сибирь, Узоқ Шарқ, Қозоғистон ва Ўрта Осиё районлари саноатини ривожлантиришга бутун чоралар билан ёрдам бермоғингиз керак. Бу районларнинг бойлиги битмас-туганмасдир. Неча юз минглаб кишилар бу районларга келишди, бундан буён янада кўпроқ киши ана шу районларга келади. Бу районларда миқёс ва суръатлари жиҳатидан мисли кўрилмаган қурилиш ишлари кенгайиб кетди. Афсуски, бизнинг транспортимиз бу районларга ҳозирча суст хизмат кўрсатмоқда ва етарли ёрдам бермаётир.

Ана шу районларни ривожлантиришни таъминламоқ учун кучимизга-куч, ғайратимизга-ғайрат қўшмоғимиз керак.

Транспорт ходимлари саноатнинг эҳтиёжларини узлуксиз ва тўла қондиришлари, саноатга намунали хизмат кўрсатишлари, хом ашё, ёқилғи, ярим фабрикатлар, янги машина-ускуналар билан ўз вақтида таъминлаб туришлари, тайёр саноат маҳсулотининг белгиланган жойларга ўз вақтида етказиб берилишини таъминлашлари лозим.

Шундай бир мисол келтириб ўтиш кифоядир. 1954 йилда 41 миллион 400 минг тонна пўлат тайёрлаган эдик, бу йил 76-77 миллион тонна пўлат тайёрласак керак, 1980 йилга бориб эса пўлат ишлаб чиқариш 250 миллион тоннагача етади. **(Қарсаклар)**. Чўян, нефть, прокат, бинокорлик материаллари ва саноат маҳсулотининг бошқа муҳим турларини ишлаб чиқариш ҳам худди шундай тез суръатлар билан ривожланади.

Саноат ишлаб чиқариши ҳажми ортиши, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари кўпайиши муносабати билан юк ташиш ҳажми ҳам кескин суратда кўпаяди. Аммо шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, ишлаб чиқариш ҳажмини кенгайтирганда темир йўлларда, сув транспорти ва бошқа транспортларда юк ташишни ва хусусан узоқ масофаларга юк ташишни шундай ҳажмда кўпайтириш шарт эмас. Халқ хўжалигини планлаштирганда ишлаб чиқариш учун зарур хом ашё, масалан, ёқилғи, темир рудаси ёки бошқа хилдаги хом ашёлар мавжуд бўладиган иқтисодий районларни вужудга келтиришни кўзда тутиш керак. Иложи бор жойда маҳсулотни қайта ишловчи саноатни хом ашё манбаларига яқин жойларда қуриш ва бунда ишлаб чиқаришнинг бошқа турларини ҳам мақсадга мувофиқлигини ҳисобга олиб вужудга келтириш лозим.

Мамлакатимизнинг бепоён ерларини ҳисобга олиб, масалага шу тариқа муносабатда бўлинганида юк ташиш миқдори ишлаб чиқариш ўсган даражада ортмайди. Юк ташиш маълум даражада иқтисодий район доираси билан чекланиб қолади. Иқтисодий районлар ўртасида умуман бутун мамлакатнинг эҳтиёжларини қондириш учун, бутун социалистик хўжалик манфаатлари талаб этган юкларни ташиш ривожлантирилади.

Эндиликда халқ хўжалиги кенгашлари тузилиши, йирик иқтисодий районлар ташкил этилиши муносабати билан халқ хўжалигини ривожлантиришга тааллуқли ҳамма масалаларни, шу жумладан транспорт масалаларини ҳам ҳал этиш учун яхши имкониятлар вужудга келди. Госплан, Давлат иқтисод кенгаши (Госэкономсовет), халқ хўжалиги кенгашлари у ёки бу ишлаб чиқаришни қаерда вужудга келтириш мақбул эканлигини аниқлаш вақтида юк ташишни рационал ташкил этиш масалаларини ҳам ҳисобга олишлари лозим.

Йўллар министрлиги саноатни иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ суратда тўғри районлаштиришда Госпланга маълум даражада ёрдам бермоғи керак, чунки юклар мақсадга мувофиқ ташилаётганлиги ёки мақсадга мувофиқ ташилмаётганлиги бошқалардан кўра кўпроқ темир йўлчиларга аёндир. Кўпинча шундай бўладики, бир хил юкни Одессадан Владивостокка ташийдилар, худди шундай юкни Владивостокдан Одессага жўнатадилар Бу ишдаги «донолик»ни ва кимлар шундай қилаётганлигини ўзингиз топиб олаверинг.

Биз кўп заводлар қурмоқдамиз ва шундай бўладики, машиналар ишлаб чиқарадиган заводлар ҳамда бу машиналарни истеъмол қилувчилар баъзан Совет Иттифоқининг турли қисмларида бўлиши мумкин. Ишни шундай олиб бориш, шундай планлаштириш керакки иқтисодий районларда ҳамма нарса пухта ўйлаб қўйилган бўлсин, ҳамма иш оқилона режаланган бўлсин, кўп юклар иқтисодий районнинг ўз доирасида ташилсин. Марказлаштирилган тартибда олиб бориш фойдали бўлган ишлаб чиқаришнигина, масалан, игна ишлаб чиқаришни истаган жойда уюштириш мумкин: Игнани тайёрлаб, уни керакли жойларга юбораверинг!

Металл, металл буюмлар ташиш бутунлай бошқа гап. Металлни қаергадир ташиш ва ундан буюм ясаш ва энди каттароқ ҳажмдаги бу буюмларни ясаб, каттароқ ҳажмда яна аввалги жойига — металл жўнатилган жойга ташиб келтириш ҳамиша ҳам оқилона иш бўлмайди. Бизда бундай ташишлар кўп учраб туради. Бу эса нотўғри планлаштириш натижасидир ва биз тугатган министрликлар орқали илгари хўжаликни марказлаштирилган тартибда бошқаришдан қолган бир меросдир. Аммо министрликларни тугатиш осон, экономикани қайта қуриш, ишлаб чиқаришни тўғри жойлаштириш эса қийиндир. Бу кўп вақтни талаб этади ва бундан ташқари тўсқинлик, консерватизмни ҳам енгиб ўтиш зарур бўлади.

Сиз, темир йўлчилар Госпланга, Давлат иқтисод кенгашига ёрдам беришингиз керак. Сизнинг таклифларингиз бу ташкилотларда қўллаб-қувватланмаса, у ҳолда бу масалаларни Марказий Комитет ва Ҳукумат олдига қўйиш керак. Бутун халқ хўжалигининг манфаатлари, коммунизм қуриш манфаатлари шуни талаб этади. Булар иқтисодий масалалардир, лекин улар сиёсат масалаларига ҳам айланмоқда. Буни эътиборга олиш керак! **(Гулдурос қарсаклар)**.

Ўртоқлар! Сизларга маълумки, транспорт олдида турган вазифалар жуда кўп ва мураккаб вазифалардир. Аммо, дарё денгизга оқиб келгани каби, ёки сиз, темир йўлчилар айтганингиздек, йўллар узел станциясига олиб келгани каби, бу вазифаларнинг ҳаммаси коммунистик жамиятнинг ғалабаси учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган энг асосий битта вазифага бориб тақалади. Бу—меҳнат унумдорлигини бутун чоралар билан ошириш учун кураш вазифасидир.

Владимир Ильич Ленин бизга қолдирган васиятлар орасида энг улкан васият бор. Бу — меҳнат унумдорлигини бутун чоралар билан ошириш тўғрисидаги васиятдир. Биз ўз йўлбошчимиз ва устозимизнинг ана шу васиятини муқаддас билиб бажармоғимиз керак. Транспортнинг битмас-туганмас барча резервлари ва имкониятларини ана шу вазифани бажаришга бўйсундириш лозим.

Темир йўлчиларнинг бой ва шонли революцион ҳамда меҳнат традициялари бор. Улар янги, коммунистик меҳнат унумдорлиги учун курашни биринчи бўлиб бошлаб берган эдилар. Москва — Сортировочная депосининг темир йўлчилари 1919 йил май ойида мамлакатда биринчи бўлиб коммунистик шанбалик уюштирганликлари ҳамманинг эсидадир. Владимир Ильич бу шанбаликни буюк почин деб атаган эди. Ҳозирги вақтда ҳам ана шу депонинг темир йўлчилари биринчи коммунистик меҳнат бригадасини туздилар. Коммунистик меҳнат бригадаларининг ҳозирги ҳаракати бутун мамлакатга ёйилди. Бу ҳаракатда коллектив меҳнат жараёнида янги киши тарбияланмоқда. Шонли темир йўлчиларимиз ана шу ажойиб ҳаракатда ташаббус кўрсатганликларини қайд қилиб ўтиш қувончлидир. **(Давомли қарсаклар)**.

Темир йўл транспортининг ходимлари меҳнат унумдорлиги соҳасида Америка Қўшма Штатлари темир йўлларида эришилган даражадан яқин йиллар ичида ўзиб кетиш учун зарур имкониятларнинг ҳаммасига эгадирлар.

Аммо, бунда мақтанчоқликка ўрин бўлмасин, деб айтиб ўтишни истар эдик. Америка Қўшма Штатларининг темир йўл транспортида кам юк ташилмоқда. У ерда капиталистик шароит ва конкуренциялар сабабли ҳозирги вақтда юкларни автомобиль транспортида ташиш ғоят тез суръатлар билан ривожланмоқда, автомобиль транспорти билан темир йўллар ўртасида жуда кескин конкуренция давом этмоқда Мен бу гапни шунинг учун айтаяпманки, мусобақа учун тенг шарт-шароитни асос қилиб олиш керак. Акс ҳолда, биз эндиликда АҚШдан «ўзиб кетдик» деб кибрланишимиз ҳам мумкин, бу ишда АҚШдан «ўзиб кетиш» қийин иш эмас, чунки ҳозирги вақтда юк ташиш соҳасида АҚШ темир йўлларининг аҳамияти пасайиб бормоқда, автомобиль транспорти биринчи ўринга чиқмоқда.

Бизда ҳам автомобиль транспорти ривожланмоқда ва бундан буён ҳам ривожланаверади. Бу хусусан қисқа масофаларга юк ташишда фойдали бўлса керак, чунки юк ортиш ва тушириш орқасида кўп вақт ва жуда кўп меҳнат сарф қилинади. Шу сабабли меҳнатни бундай ортиқча сарф қилмай, қисқа масофага юк ташишни автомобиль транспорти зиммасига юклаш фойдалироқдир. Аммо, узоқ масофаларга юк ташишда транспортнинг энг тежамли тури албатта темир йўл транспортидир.

Америка Қўшма Штатлари темир йўл транспортининг иши билан таққослаб кўрганда, бизнинг темир йўлчиларимиз уларга нисбатан яхшироқ ишламоқдалар, аммо бизда меҳнат унумдорлиги АҚШдагига нисбатан ҳали юқори бўлмаса керак. Буни ҳам назарда тутиш зарур.

Бизнинг шароитимизда меҳнат унумдорлиги юқори бўлмоғи керак, чунки социалистик, коммунистик жамият — энг уюшган жамият эканлигини яхши биламиз. Меҳнат унумдорлигини юксак даражага кўтариш асосидагина ғалаба қозониш мумкин. Ўртоқлар, капитализм билан мусобақада ғалаба қозониш учун курашнинг бошқа сирлари йўқ. **(Қарсаклар)**.

Ўзимизни коммунистлар деб атаб, коммунистлар бўлганимиз учунгина капиталистларни енгамиз деб ҳисоблаш жуда ҳам юзаки ўйлаш бўлур эди. Жамиятни оқилона қуриш, хусусий мулкчиликни тугатиш, эксплуатацияни тугатиш, ишлаб чиқариш воситаларини халқ қўлига топшириш ва шу асосда экономика, техника, фандан энг рационал фойдаланиш — социализмни характерловчи асосий нарсадир. Биз капитализм дунёсидаги меҳнат унумдорлигидан ўзиб кетишимиз лозим. Ғалабамизнинг гарови, коммунизм ғалабасининг гарови шунда ва фақат шундадир! **(Гулдурос қарсаклар)**.

Масалага юзаки қараш ярамайди. Бизда социализм ғалаба қилди, эндиликда коммунистик қурилиш программасини қабул қилдик, коммунизм капитализмни албатта енгади, дейишяпти, шу сабабли ҳаммамиз Коммунистик партияга ёзилайлик ва Сочига ёки бошқа бирон иссиқроқ жойга жўнаб кетайлик, ёхуд умуман ўрмонга бориб қўзиқорин терайлик, — ҳамма нарса ўз-ўзидан юришиб кетаверади, қабилида ўйлаш ярамайди.

Партия маркса-ленинча таълимот асосида халқни тўғри йўлдан бошлаб борган тақдирдагина коммунизм ғалаба қилади. Халқ партияни қўллаб-қувватламоқда! Бизда социалистик давлат мавжуддир, ишлаб чиқариш воситалари ишчилар синфининг қўлида, халқнинг қўлидадир. Биз ана шу ишлаб чиқариш воситаларидан фойдаланиб, фан, техникадан фойдаланиб, маркса-ленинча таълимот асосида юксак меҳнат унумдорлигига эришамиз! Биз фан ва техникани юксак даражада ривожлантириб, ишлаб чиқариш воситаларидан яхши фойдаланиш йўли билан ғалаба қозонамиз! Шу сабабли — Коммунистик партияга ёзилдингми, бас, пар ёстиққа ёнбошлаб, коммунизм ғалабасини кутиб ётавер, деб ўйлаш ярамайди. Шундай бўлиши мумкинки, ётган жойингда тураверасан, лекин ғойибдан ҳеч нарса келмайди. **(Залда жонланиш. Қарсаклар)**.

Халқ буни кўпданоқ тушуниб олган. Маркса-ленинча таълимот яратилишидан илгариёқ халқ бу ҳақиқатни билиб олган эди ва ерда ётган тош тагидан сув оқмайди, дер эди. Бинобарин, ўртоқлар, ишлаш керак! **(Қарсаклар)**.

Биз меҳнат унумдорлигини ошириш вазифасини ўз социалистик йўлимиз билан, техникадан самарали фойдаланиш, темир йўлчиларнинг иш шароитини узлуксиз яхшилаш, иш кунини қисқартириш ва уларнинг фаровонлигини ошириш йўли билан ҳал этамиз.

Ўртоқлар! Қишлоқ хўжалигида катта резервлар мавжуд деб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил қилишда талайгина камчиликлар бор деб кўп гапирамиз. Партия қишлоқ хўжалигини юксалтириш ва унинг тараққиётида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг талабдан олдин бориши учун имкон берадиган даража ва суръатларга эришиш чораларини белгилади.

Биз саноатда ташкилий ва техника жиҳатидан қишлоқ хўжалигига нисбатан кучлимиз. Аммо саноатимизда ҳам, транспортимизда ҳам кўп резервлар, фойдаланилмаётган имкониятлар бор. Биз саноатни ва транспортни янада юксак даражага кўтара оламиз ва кўтаришимиз лозим.

Партия Марказий Комитети ҳозирги вақтда саноат ва транспортнинг ишини қандай қилиб, янада яхшироқ ташкил этиш, улардаги мавжуд имкониятлардан қандай қилиб тўлароқ фойдаланиш тўғрисида фикр юритмоқда. Партия ва ҳукумат қарорлари қандай бажарилаётганлиги устидан, фан, техника ютуқлари ва илғорларнинг тажрибалари ишлаб чиқаришга қандай жорий қилинаётганлиги устидан контролни кучайтириш керак.

(Давоми иккинчи бетда)

Ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

(Боши биринчи бетда)

Биз транспортнинг ишида муайян муваффақиятлар қўлга киритилганлиги тўғрисида гапирар эканмиз, бундан сизда камчиликлар йўқ, деган маъно келиб чиқмайди.

Коммунизм қуриш — ишлаб чиқаришни механизациялаштириш ва автоматлаштириш демакдир. Модомики, шундай экан, фан ва техника ютуқлари ишлаб чиқаришга қандай жорий қилинмоқда? Муболағасиз айтиш мумкинки, ҳар бир Халқ хўжалиги кенгашида ва кўп корхоналарда кўпданоқ синаб кўрилган бўлса ҳам, ишлаб чиқаришга жорий қилинмаётган кўпгина ажойиб ва муҳим таклиф ҳамда ихтироларни топиш мумкин.

Баъзи ходимлар янгиликка бюрократларча муносабатда бўлмоқдалар. Улар ҳамма масала тўғрисида сизларга ғоят батафсил изоҳлар берадилар. Аммо, эскиликка муккасидан кетиш, шу вақтгача қилинган ишларни ўзгартиришни истамаслик, ўз даврини кечириб бўлган эскиликни емириб ташлашни истамаслик — янги ютуқларнинг суст жорий қилинаётганлигига энг асосий сабабдир, ҳолбуки, ихтироларни ва рационализаторлик таклифларини ишлаб чиқаришга тез жорий қилиш саноат ва транспортни бундан буён янада тез ривожлантиришнинг улкан резервларидан бири эканлиги ҳаммамизга маълум.

Бу ерда сўзга чиққан Тайга станцияси машинисти ўртоқ Порошининг гапини хурсандчилик билан тингладик. У, электрлаштириш учун қилинган сарфларнинг ҳаммаси бир ярим йил ичида қопланади, меҳнат унумдорлиги эса анча ўсди, меҳнат шароити яхшиланди, деди. Мен темир йўлчининг. паровоз машинистининг қаҳратон қишдаги меҳнатини тасаввур этаман. Энди бўлса у электровозни бошқариб бормоқда. У электровозни жони роҳат қилиб ҳайдаяпти, шайтон ҳам унинг яқинига йўлолмайди. **(Залда жонланиш, қарсаклар).**

Мен «Фан ва техника» киножурналини завқ билан томоша қиламан. Бу журналда жуда мароқли ва жуда фойдали нарсалар кўп кўрсатилади. Киножурнални томоша қилганингда ҳам дам оласан, ҳам мамлакатимизда яратилаётган янгиликларни, фан ва техникани тараққий эттиришдаги янгиликларни кўриб биласан, киши. Уларни кўриб, кўпинча башарти ана шу журналларда кўрсатилган ютуқларнинг лоақал ярми ўз вақтида ишлаб чиқаришга жорий қилинганида бу нарса халққа нечоғли катта манфаат келтирган бўлур эди, деб ўйлайман.

Масалан, яқинда киножурналларнинг бирида огнебурни кўрсатдилар. Темир руда карьерларида қаттиқ жинсларни портлатиб қудуқ қазиш вақтида ҳозир қўлланилаётган зарбдор-арқонли станокларга қараганда бу огнебур 8-10 баравар кўпроқ унумли ишлайди, пармалаш қимматини эса тахминан уч баравар камайтиради. Янги пармалаш установкаси конструкцияси яратилганига икки йилдан кўпроқ вақт бўлди, дейдилар, тўрт-беш тажриба нусхасини эътиборга олмаганда, карьерларда бу установкалар йўқ. Бунга сабаб нима? Мен саноат масалалари билан шуғулланувчи ўртоқларга телефон қоқдим ва бунинг сабабларини аниқлаб беришни улардан илтимос қилдим. Ана шу станокларни тайёрлаши лозим бўлган Бузулук заводи юқори унумли ишлайдиган янги техника ўрнига эски техника ишлаб чиқаришни афзал кўради, деб менга хабар қилдилар. Меҳнат унумдорлигини анча оширадиган янги техникага шундай муносабатда бўлишга йўл қўйиш мумкинми, ахир?

Бу заводнинг директори коммунист бўлса керак. Мазкур заводда партия ва комсомол ташкилотлари, шунингдек касаба союз ташкилоти ҳам борлиги шубҳасиз. Ҳамма нарса мавжуд! Лекин, ўртоқлар, янги техникани жорий қилишга муваффақ бўлмаганлар. Мамлакат эса бундан зарар кўрмоқда. Бюрократларча ҳузур-ҳаловати учун ўзини уринтирмайдиган, эски техникани ишлаб чиқараётган, эскиликни емириб ташламаётган ва янгиликка йўл очиб бермаётган бундай кишиларни танқид ўти билан куйдириш керак! **(Қарсаклар).**

Эҳтимол, кўпларингиз «Ғалтак» деб аталган киножурнални кўрган бўлсангиз керак. Бу киножурнал ўзига хос фельетон ва фельетон бўлганда ҳам ўткир фельетондир. Картинада ип ўраладиган ғалтакни чиқиндилардан пресслаб ясаш мумкин эканлиги ва шундай қилганда улар анча арзонга тушажаги кўрсатилган. Ана шу усул таклиф этилган пайтдан буён ўн йилдан кўпроқ вақт ўтди, аммо машиналарнинг технологияси ва конструкцияларини ишлаб чиқишга 1962 йилдагина киришдилар. Шундай бўлса ҳам, кутиб турингиз, демоқдалар. Юз йил кутиб турса ҳам бўлар эканда. **(Залда кулги).** Бу машинани менинг фикримча, ё Москва шаҳар Халқ хўжалиги кенгаши, ёки Москва область Халқ хўжалиги кенгаши тайёрлаши керак эди. Кўриб турибсизки, мансаблари катта, ҳурматлари баланд, эътибор ва масъулиятдан эса асар ҳам йўқ. **(Залда жонланиш).**

Шу вақт ичида қанчадан-қанча қайин дарахтлари кесилиб кетди, неча юз минг кубометрлаб иморатбоп дарахтларни ғалтак ишлаб чиқариш учун сарф қилдилар ва сарф қилмоқдалар!

Идрокли ихтирочи шундай машина ўйлаб чиқардики, у арзимаган нарсадан пул топади. **(Залда кулги).** Эски усулда ғалтак ясаш учун қайин дарахти керак, бунинг учун ўрмонга бориб, қайин дарахтини кесиш, буташ, ташиб келтириш керак, бу узоқ процесс бўлиб, қанчадан-қанча одамларнинг меҳнат қилишлари, қанчадан-қанча қимматли ёғочнинг сарф қилиниши кераклигини кўриб турибсиз. Бизнинг техникамиз осонгина тайёрласа бўладиган ана шу оддий ғалтакни ҳосил қилиш учун бошқа имкониятлар яратиб бераётганига қарамай, шундай қилинмоқда. Бундай «ғалтаклар»ни қанча топиш мумкин! Агар яна бир қанча шундай «ғалтак»ни орқалатиб қўядиган бўлсак, баъзи одам оёқ узра туролмайди, чунки бу «ғалтаклар» уни босиб тушади. **(Залда жонланиш).**

Мен атиги икки фактни келтириб ўтдим, аммо сизларнинг ўзларингиз ўнларча ва юзларча шундай фактларни келтира оласиз. Партия ташкилотларининг, комсомоллар, ишчилар, инженерлар, техникларнинг эскилик ва қолоқликка қарши активлигини янада ошириш, уларни техника тараққиёти учун, фан ва техника ютуқларини, илғор меҳнат методларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш учун курашга отлантириш, новаторларни қўллаб-қувватлаш ва янгиликка тўсқинлик қилаётган кишиларга қарши қатъий кураш олиб бориш лозим.

Мен ишда учрайдиган нуқсонлар тўғрисидаги киножурналларни, газеталарда босилган мақолаларни кўпинча мисол қилиб келтираман. Аммо бизни нима афсуслантиради, ўртоқлар! Матбуот саҳифаларида, ёки ҳажвий киножурналларда бюрократларни, янгилик, илғорликка йўл қўймайдиган шахсларни танқид қила бошлаганларида, масъул кишилар ана шу бюрократларни, баъзан эса зараркунандаларни — сиёсий маънодаги зараркунандаларни эмас, балки хўжасизлик, масъулиятни сезмаслик маъносидаги зараркунандаларни кўпинча ҳимоя қилиб чиқадилар.

Бундай кишилар ўз районлари, областлари, баъзан эса ўз республикаларини танқиддан сақлаб қолиш учун масаланинг кескинлигини юмшатишга уринадилар ва, бу нарса ғалати бўлиб кўринса ҳам, кўпинча шундай ҳол содир бўладики, район, область, баъзан эса республика «шуҳрати»ни ҳимоя қилувчи ходимлар яроқсиз ишлари учун ўзлари қоралашлари лозим бўлган кишиларни ҳимоя остига оладилар.

Бу — факт, ўртоқлар. Агар бундай ҳол районда рўй берадиган бўлса, ана шундай кишиларни район прокурори ҳузурига, республика миқёсида рўй берадиган бўлса республика прокурори ҳузурига судраб олиб келиш керак. Аммо, баъзан прокурор ҳам жим қолади. Янгилик, илғорликка йўл қўймовчи шахс эса: мен ўз хатоларимдан эмас, балки қўшнимнинг хатоларидан сабоқ олишга розиман, дейди. **(Залда жонланиш).** Шу сабабли у содир бўлган воқеанинг аҳамиятини юмшатиш, камайтириш учун қўлидан келган ҳамма чорани кўради, газета редакцияларига, ҳажвий журналларни чиқарувчи кишиларга тазйиқ кўрсатади.

Кунларнинг бирида ёзувчи Сергей Михалков шу тўғрида менга ноли6 гапирди: мен сатирик киножурналда қатнашиш учун ўзимга йўл очолмаяпман. Ҳозир ҳамма менга қарши бўлиб қолган. Бўй-бастимга қарамай, қувватим етмаяпти, ёрдам беринг! **(Залда кулги).**

Менинг фикримча, маҳаллийчиликни, «мансаб шуҳратини» ҳимоя қилиш йўлига ўтаётган кишилар коммунизмга қарши иш қиладилар. Улар бюрократлар билан, ношуд кишилар билан бирлашадилар ва коммунистик қурилишимизга зарар етказадиган кишиларнинг танбаллигини хаспўшлайдилар. Бундай кишиларнинг от эгарида маҳкам ўтиролмасликлари муқаррардир, эртами-кечми бу от уларни ағдариб ташлайди, чунки улар раҳбар учун лозим бўлган асосий хусусиятлардан — коммунистик ҳалолликдан, коммунизм сари олға қилаётган ҳаракатимизга халақит берувчи нарсаларга муросасиз бўлишдан маҳрумдирлар. Бундай фазилатларга эга бўлмаган кимса раҳбар бўлолмайди, бундай кимса амалпарастдир, у ўзи эгаллаб турган мансабига маҳлиё бўлиб юраверади, бошқа нарсаларга парвойи-палак! **(Залда кулги. Қарсаклар).**

Хўжаликни юритишга бепарво қаровчиларни ва «шуҳратни» ҳимоя қилиш ниқоби остида аслида давлатнинг, социалистик жамиятимизнинг манфаатларига зарар етказадиган кишиларни ҳимоя қилувчиларни шафқатсиз танқид қилиш керак. Танқидни бўғувчиларга қарши қатъий кураш очиш зарур.

Ишлаб чиқаришнинг ҳамма участкаларини коммунистик контроль прожектори билан доим ёритиш керак, токи янги техникани ва илғор меҳнат методларини жорий қилиш кимга боғлиқ бўлса, ўша кимса жамоатчилик контроли остида эканлигини ҳис этсин. Агар бундай ходим буни тушунмаса, унга нисбатан зарур таъсир чораларини кўриш керак ва агар бу ҳам ёрдам бермаса, ношуд ходимлар ўрнига қатъият билан бошқа кишиларни қўйиш керак.

Бюрократизм кўпдан буён маълум бўлган иллатдир. Агар бюрократизмга қарши кураш олиб борилмаса, у тарқалиб, соғлом организмни заҳарлаши мумкин. Партия жамоатчилигини, касаба союзларини, комсомолни бундай иллатларга қарши курашга активроқ отлантириш, танқид ва ўз-ўзини танқидни кучайтириш лозим.

Агар ҳар бир корхонада юксак талабчанлик, доимий контроль вазияти вужудга келтириладиган бўлса, мавжуд резерв ва имкониятлардан яхшироқ фойдаланиш учун ҳар бир ходим ўзидан ва ўртоқларидан пухта ишлашни талаб қиладиган бўлса, у ҳолда биз партия ўз Программасида белгилаб берган йўлдан янада тез қадамлар билан олға бораверамиз.

Ўртоқлар! Транспортни техника жиҳатидан қайта қуроллантириш, янги техникани астойдил жорий қилиш зарурлигига жиддий эътиборингизни жалб этишни истайман.

Марказий Комитет ва Ҳукуматдаги ўртоқлар кеча темир йўл транспорти виставкасида янги техника билан танишдилар. Йўллар министри ўртоқ Бешчев, заводларнинг бош конструкторлари, машинистлар бизга янги электровозлар, тепловозлар тўғрисида сўзлаб бердилар, пассажир ва юк вагонларини кўрсатдилар. Ҳаммамиз замонавий темир йўл техникасининг шу виставкага қўйилган намуналарини кўриб хурсанд бўлдик.

Бундай виставкани томоша қилганингда бизнинг олимларимиз, инженерларимиз, техникларимиз ва ишчиларимиз партия XX съездидан кейинги даврда нақадар кўп иш қилганликларини жуда аниқ тасаввур этасан, киши. Эндиликда паровоз эмас, балки замонавий локомотив — электровоз ва тепловоз темир йўл транспортининг эмблемаси бўлиб қолди.

Конструкторлар ва инженерлар локомотивларнинг айрим нусхалари ҳали тўла ишлаб бўлинмаганлигини, аммо бу локомотивлар яқин орада энг яхши кўрсаткичларга эриштирилажагини бизга маълум қилдилар. Лекин бу машиналар ҳозирнинг ўзидаёқ техника кўрсаткичлари жиҳатидан тақдирга сазовордир. Бу йўлдаги ҳаракатни давом эттираверишь, замонавий темир йўл машинасозлигини ривожлантираверишь, шунингдек чет эл техникасининг намуналаридан яхшироқ фойдаланиш керак. **(Қарсаклар).**

Ҳозирги вақтда бизда ўзгарувчан ток билан ҳаракатга келувчи электровозлар вужудга келтирилди ва ишлаб турибди. Бу эса иқтисодий жиҳатдан жуда ҳам фойдалидир. Иқтисодий томондан фойдали бўлган жойларда, темир йўлчилар эса буни деярли ҳамма жойда фойдали деб айтмоқдалар, темир йўлларни ўзгарувчан ток асосида электрлаштиришни жадаллаштириш лозим.

Виставкада газотурбовозни ҳам кўрсатдилар. Маълумки, булар ҳали фақат биринчи нусхалардир, аммо транспортда газ турбиналари катта истиқболга эга бўлса керак. Шу сабабли, бундай локомотивларнинг яратилишини бутун чоралар билан рағбатлантириш керак.

Биз Марказий Комитет Президиуми аъзолари билан фикр олишдик ва виставка бизда катта таассурот қолдирди деб айтишни истаймиз. Қисқа вақт ичида техникани ривожлантириш соҳасида улкан, революцион қадам қўйилди.

Аммо, ўртоқлар, менинг гапларимни биз, конструкторларга, инженерларга, техникларга ёнбошлаб ётиб олишни, эришилган муваффақиятлар билан хотиржам бўлишни ва мавжуд электровозлар, тепловозларни ва бошқа техникани такомиллаштирмасликни таклиф этмоқдамиз, деган маънода тушунмангиз. Ҳаётнинг аниқ бир қоидаси бор, шу даврда ҳатто энг мукаммал деб ҳисобланган техникани ҳам доим такомиллаштириб бориш керак, чунки замон ўтиши билан, фан ва техника тараққий этиши билан (фан ва техника ҳеч қачон бир жойда тўхтаб қолмайди), ҳатто энг замонавий техника ҳам эскириб қолади.

Жуда ажойиб из ётқизгичлар виставкага қўйилган. Темир йўлчиларнинг темир бетон шпаллар каби из ётқизгичлардан ҳам ҳозир кенг фойдаланилаётганлиги тўғрисидаги гапларини эшитиш кўнгилни чоғ қилади. Ёғоч шпалларга кўра, олдиндан таранг қилинган арматурадан ясалган темир-бетон шпалларни ётқизиш ғоят тежамли, деб ҳисобламоқдалар. Биринчидан, шпалларнинг хизмат қилиш муддати узаяди. Агар ёғоч шпал 10 — 15 йил хизмат қилса, темир-бетон шпал 50 йил, эҳтимол, бундан ҳам узоқ вақт хизмат қилади, деб менга айтдилар. Иккинчидан, гарчи бундай шпалларнинг ҳар бири тахминан 7 сўмга тушса, яъни ёғоч шпалдан бир ярим баравар қимматроқ бўлса ҳам, йўлларни ремонт қилиш ва асраш учун бўладиган харажатлар камаяди. Бу эса поездларнинг ғоят тез қатнови учун имконият яратади.

Виставкага қўйилган яна бир янги аппарат тўғрисида гапираман. Ҳозирги вақтда Украина Фанлар академиясининг президенти академик Патон бошчилигидаги Патон номли институт тайёрлаган пайвандлаш аппарати кенг жорий қилинаётганлигини менга айтиб бердилар. Мен бу аппаратни ўз кўзим билан кўрдим. Бу аппарат изларни тез ва яхши пайванд қилиш имконини беради. Сизларга маълумки, ҳозирги вақтда техника шарт-шароитларига кўра, узунлиги 800 метргача бўлган из бўлаклари ётқизилмоқда. Бизда изларнинг қарийб ярми 12,5 метр узунлигида тайёрланмоқда ва узунлиги 25 метрдан ортиқ излар тайёрланмаётир, чет элларда эса 30 метрлик излар тайёрланмоқда. Бу давлат нуқтаи назаридан ғоят муҳим масаладир ва бу масалани ҳал этишда олға қадам қўйиш зарур.

Бизнинг металлургларимиз, из прокат қилувчиларимиз олдида иқтисодий ва техника жиҳатидан энг фойдали узунликдаги изларни ётқизишга ўтиш вазифаси турибди. Бошқа йўлдан ҳам бориш мумкин. Баъзи ўртоқлар қисқа изларни тайёрлаш фойдалидир, лекин бу изларни заводнинг ўзида пайванд қилиб қўйиш ва уларни ётқизиш жойига олиб бориш керак, деб даъво қиладилар. Бу ҳолда ҳам иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ фикр устун бўлиши керак.

Ҳозирги вақтда темир йўл полотносида стикларни камайтириш учун ётқизилган йўлларда излар пайванд қилинмоқда, чунки ҳар бир стик ҳаракат составига ва йўлларнинг ўзига қандай катта зарар етказишини ўзингиз биласиз. Қатнов тезлиги ортиши билан динамик нагрузкалар, вагонларга ҳам, йўлларга ҳам салбий таъсир кўрсатувчи зарбалар ҳам кўпаяди. Шу сабабли, из бўлакларини максимал даражада узун қилиш тўғридир.

Аммо, Транспорт қурилиши министрлиги янги темир йўлларни қурганида аввалдагидек ҳозирда ҳам изларнинг талайгина қисмини 12,5 метр узунликда монтаж қилаётганлиги бизни таажжублантиради. Буни унча оқилона иш деб бўлмайди, албатта. Бир қўл ясайди, иккинчи қўл уни қайтадан ишлайди. Бу, фельетонбоп материалдир.

Ўртоқ Кожевников (мен Транспорт қурилиши министрига мурожаат қилмоқдаман), биз Сизни ҳурмат қиламиз, аммо давлат манфаатлари ва маблағларига ҳурмат билан қарашингизни ҳам Сиздан илтимос қиламиз. Янги йўлларда техника имкониятлари йўл қўядиган даражада узун излар ётқизингиз, ёки йўлларни эксплуатацияга топширишдан олдин бу изларни пайванд қилингиз. **(Қарсаклар).**

Баъзи ўртоқларнинг шахсан ўзларига зарар етказмайдиган нуқсонларга жуда енгилтаклик билан қараётганликлари мени баъзан афсуслантиради. Шундай кишилардан бирортаси магазинда тугмаси қадалмаган, чўнтаги бўлмаган, ёқаси бостириб тикилмаган костюмни сотиб олса, қандай ҳолат рўй беришини кўз олдимга келтираман. Бунда тикувчининг бошида ёнғоқ чақилган бўлур эди. Аммо биз шахсий манфаатлар билан давлат манфаатларини бир-биридан ажратиш ҳуқуқига эга эмасмиз. **(Қарсаклар).**

Виставкада жуда ажойиб бошқа янги машиналар ҳам кўп. Мана, темир йўл изи атрофини ахлатлардан тозалайдиган, йўлни электромагнитлар ёрдами билан кўтарадиган, балласдаги ахлатнинг ҳаммасини четга чиқариб ташлайдиган, тоза тош-шағал ётқизадиган машина. Бу машина илгарилари юзларча ва минглаpча кишиларнинг меҳнати талаб этилган ишни тез бажаради. Бу машина фойдали бўлибгина қолмай, балки ҳатто гўзал ҳам дер, эдим. Инженерларимиз, конструкторларимиз яратган бундай машиналарни кўриб хурсанд бўласан, киши. Мураккаб техника масалаларини оқилона ҳал этганликлари учун уларга миннатдорчилик билдириш керак. **(Қарсаклар).**

Йўлларни шиббалаш ва текислаш учун керакли жуда оригинал машина, шунингдек шпал тагидаги тош-шағалларни мустаҳкам жойлаштириш учун ишлатиладиган жуда ажойиб машина эътиборга сазовордир.

Мен ажойиб машина деяпман, чунки машина бажарадиган иш кўп меҳнат талаб этадиган жуда оғир ишдир. Ёз фаслидаги жазирама иссиқда лом билан бундай ишни бажариш қийин. Бу қандай оғир меҳнат эканлиги кўп кишиларга маълум. Киши машинани бошқарганида бу иш уни чарчатмайди ва меҳнат ҳузур бағишлайди: киши машинани бошқариб боради, машина эса унинг учун ана шу оғир ишни бажараверади.

Трамвай транспорти бўлган шаҳарлар учун, шаҳар қурилиши учун бундай машиналар жуда фойдали бўлур эди. Шаҳар йўл хўжалиги учун машиналар яратаётган конструкторлар темир йўл конструкторларининг фикри, ихтирочилигини баҳам кўришлари, бу машиналардан у ёки бу шаклда фойдаланишлари керак бўлур эди.

Бизнинг конструкторларимиз шаҳар трамвайчиларининг меҳнатини енгиллаштириш ва уларнинг ломини улоқтириб ташлай олишлари учун болға ва лом ўрнига бирор машина яратиб берсалар, бундан ҳамма хурсанд бўлур эди. Ишчилар ва хусусан биз мадҳ қилаётган, гўзалликларини шоирлар куйлаётган хотин-қизларимизнинг лом билан ишлаб, шпал тагига тош-шағални қўл билан мустаҳкам жойлаштираётганликларини кўрганингда юрак ачишади. **(Давомли қарсаклар).** Американиклар ўз ракеталарини Ойга учиришга неча марталаб уриниб кўрдилар, аммо уларнинг қўли калталик қиляпти, шундай бўлгач нима ҳам қила олишарди. **(Залда жонланиш).** Улар Ойга ракета учирмоқдамиз, деб бутун дунёга гапирмоқдалар, аммо бу ракета Ойнинг ёнидан ўтиб кетмоқда. **(Қарсаклар).** Пақ-пақ отасизлар-у, аммо нишонга тегизолмайсизлар, деб баъзан овчиларни мазах қиладилар! Американиклар ҳам худди шундай қилмоқдалар. Биз эса пақ-пақ отамиз-у, ракетамиз тўғри Ойга бориб тушади. **(Давомли қарсаклар).**

Ойдаги вимпелимиз Америка вимпелини қачондан бери кутяпти, аммо кутавериб тоқати-тоқ бўлди ва ҳали ҳам ёлғиз зерикиб ётибди. **(Қарсаклар).**

Аммо биз ракетамизни Ойга қўндирганимиз ҳолда, ишчиларни ломдан халос қилиш учун, уларни ва хусусан такрор айтаманки, аёлларни машина билан қуроллантириш учун нима етишмайди —ақлми, ёки ғайрат-шижоатми? Ўйлайманки ақлдан нолимасак ҳам бўлади, чунки биз ақлдан нолиганимизда худди ўз оналаримиздан нолигандек бўламиз, оналарнинг бу ерда айби йўқ, улар ҳар биримизга мумкин бўлган ақлни берганлар ва агар машина чиқарила олинмаётган экан, бу бизнинг айбимиз. **(Давомли қарсаклар).**

Бундай машина яратиб берадилар, деб умид қиламиз. Ўйлайманки, бу ерда ҳозир бўлган ўртоқларнинг қулоғига гап кириб, ҳа, яратиб берамиз десалар керак. **(Залда жонланиш. Қарсаклар).**

Олимларимиз, инженерларимиз, ихтирочиларимиз машинистнинг ва поезд бригадаларининг ишлаши учун яхши шарт-шароит яратиб бериш тўғрисида ҳам ўйлаб кўришлари керак, деб ҳисоблайман. Фан ва техниканинг энг янги ютуқларини темир йўл транспортида дадил жорий қилиш, шу жумладан поездларнинг тўқнашувига йўл қўймайдиган, поездлар авариясининг олдини оладиган локаторларни қўлланиш масаласи устида ҳам ўйлаб кўриш керак. Радиолокация денгиз ва ҳавода узоқ масофаларни кўриб туриш имконини беради. Темир йўл транспортида бу вазифага эътибор бериладиган бўлса, бу вазифани ҳам ҳал этиш мумкин. Бу, поездларнинг аварияси катновини таъминлайди. **(Қарсаклар).**

Афтидан, машинистга йўлнинг аҳволини билиб туриш, изларни кузатиб бориш имкониятини берадиган аппарат яратиш лозим, шунингдек орқадан келаётган поезднинг хавфсизлиги таъминланиши учун фақатгина олдиндаги йўлни эмас, орқадаги йўлни ҳам кўриш мақсадида бундай аппаратни поезднинг орқа қисмида бўлиши ҳам лозимдир.

Эскилик баъзан янгилик билан жуда мослашиб кетади. Денгиз хизматини кўрайлик. Телефон, радио бўлмаган пайтда флотдаги боцман ҳуштак орқали сигнал берарди. Ҳозир телефон, радио, электр қўнғироқлари, телевидение бор. Аммо кемаларда командани палубага чақириш лозим бўлган тақдирда боцман аввалгидек ҳуштак чалади. Нега шундай? Шуни айтиш керакки, эндиликда боцман радио микрофонга яқин келадию, аммо барибир ҳуштак чалаверади. **(Залда кулги. Қарсаклар).** Радио унинг сигналларини кемага тарқатади. **(Кулги. Қарсаклар).**

Мен ўз сўзим билан ҳарбий денгизчиларимизни ҳам ва гражданлар денгизчиларимизни ҳам эски анъаналардан маҳрум қилмоқчи эмасман. Чунки, афтидан бу анъаналарни кемада хизмат қилишга зарари тегмайди. Агар денгизчиларга боцманнинг ҳуштак чалиши ёқар экан, чалаверсин. **(Залда кулги. Қарсаклар).** Фақатгина улар хизматни яхши ўтасалар, кемаларни яхши бошқаришса бас. Бу — асосий иш. Аммо эскилик янгиликка ҳалақит бераётган жойларда эса янгиликни жорий қилишга чинакамига киришмоқ лозим.

Қисқаси Ойга ўз вимпелини юборган, қаҳрамон Юрий Гагарин ва Герман Титовлар тушган космик кема-йўлдошларни космосга учирган олимларимиз, инженерларимиз, техникларимиз, ишчиларимиз темир йўл транспортини янада мукаммал ускуналар билан таъминлай оладилар.

Афсуски, гарчи виставкага қўйилган экспонатлар ҳақиқатан ҳам диққатга сазовор экспонатлар бўлсада, биз уларнинг ҳаммасини кўздан кечира олмадик. Янги пассажир вагонларининг, юклар томи оша ортиладиган вагонларнинг, 95 ва 125 тонна юк кўтарадиган катта юк ярим вагонларининг ҳамда бошқа кўпдан-кўп нарсаларнинг конструкцияси қизиқарли тарзда ҳал этилган.

Темир йўл транспортини такомиллаштириш ишига катта ҳисса қўшганликлари учун олимлар, конструкторлар, инженерлар, техниклар, ишчиларга партия Марказий Комитети ва Ҳукумат номидан миннатдорчилик билдиришимга ҳамда уларнинг олижаноб ишларида янги муваффақиятлар тилашимга рухсат бергайсиз. **(Давомли қарсаклар).**

Ўртоқлар! Бу ерда сўзга чиққан кишиларнинг кўплари корхоналарга олиб борувчи шохобча йўллардан яхшироқ фойдаланиш ҳақида гапирди. Бу муҳим масала.

Донецк ва Москва йўллари саноат корхоналарига олиб борувчи 290 та шохобча йўлни ўз қарамоғига қабул қилиб олганлигини менга маълум қилишди. Бунинг натижаси мана шундай бўлибди: 1961 йилда Донецк йўлидаги 25 станциянинг ўзида 9 та паровоз депоси бўшатиб олинган, штатлар 300 дан кўпроқ кишига камайтирилган ва эксплуатацион чиқимлар 700 минг сўмга қисқартирилган. Ўйлайманки, саноат корхоналаридаги шохобча йўлларнинг асосий қисмини (эҳтимолки, шохобча йўлларнинг ҳаммасини) Йўллар министрлигига топшириш, бир йўла унча иш бермаётган шохобча йўлларнинг кўпини, бошиберк йўлларни ва майда йўлларни ёпиб қўйишнинг пайти келди. Аммо бу масалани яхши ўрганиб чиқиш керак. Йўллар министрлиги ҳам буни ўйлаб кўрмоғи лозим. Ўйлайманки, йўллардан фойдаланиш яхшиланади, вагонларнинг бекор туриши эса камаяди. **(Қарсаклар).** Антрацит станциясида ишловчи ўртоқ Дегтярев бу ерда иқтисодий ҳисобларни далил келтириб, бу ҳақда жуда ишонарли тарзда гапирди. Агар шохобча йўлларни топшириш ана шу станцияда иқтисодий жиҳатдан катта самара берган бўлса, унинг бошқалар учун ҳам фойдали бўлиши муқаррардир.

Юк ташишни планлаштиришни тўғри уюштириш замирида катта-катта резервлар ётади. Саноат ва қурилишни бошқариш қайта қурилганлиги, маҳаллий органларнинг ҳуқуқлари кенгайтирилганлиги иқтисодий районлар ичида ва улар ўртасида транспорт алоқаларини яхшилашга ёрдам берди. Шунинг натижасида уч йил ичида халқ хўжалиги тахминан 300 миллион сўмни тежаб қолди.

Юклар ташишни планлаштиришни яхшилаш билан астойдил шуғулланиш, кераксиз юкларнинг ташиб юрилишига йўл қўймаслик зарур. Афсуски, ҳозир бундай ҳолларга йўл қўйиб келинмоқда. Ахир, ҳозирги транспорт чиқимларининг ақалли бир процент камайтирилиши йилига қарийб 200 миллион сўмни тежаб қолишга имкон беради.

Барча турдаги транспорт ишини координациялаш ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга. Ҳар қайси турдаги транспорт — темир йўл, денгиз, дарё, автомобиль, ҳаво ва трубопровод транспортининг пухта ишлаши юклар ташиш планлари нечоғли яхши келишиб олинганлигига ҳамда денгиз, дарё портларига ва темир йўл узелларига асосий юкларни етказиб бериш нечоғли ўз вақтида координациялаштирилаётганлигига кўп жиҳатдан боғлиқ бўлиб қолди. Бу ишда ҳали кўпгина катта камчиликлар бор.

Ҳар турдаги транспорт билан Ташқи савдо министрлиги ташкилотларининг иши дуруст координациялаштирилмаётганлиги орқасида 1961 йилда портлар яқинидаги ва чегаралардаги темир йўл участкаларида суткасига ўрта ҳисобда қарийб 15 минг вагон, кўп миқдордаги цистерналар бекор туриб қолди. 200 миллион тоннадан кўпроқ юк қисқа масофадаги (50 километргача бўлган) темир йўлларда ташилмоқда. Шу юкларнинг талайгина қисмини автомобиль транспортида ташиб олиш иқтисодий жиҳатдан фойдалироқ бўлур эди.

Транспортни координациялашни яхшилаш масаласи — давлат аҳамиятига эга бўлган катта масаладир. Шунинг учун яқинда СССР Министрлар Совети Президиумининг комиссияси тузилди. Ана шу комиссия халқ хўжалигининг юкларни ташиб олишга бўлган эҳтиёжларини жуда оз транспорт чиқимлари сарфлаган ҳолда, тўлароқ қондириш мақсадида мамлакатимиздаги транспорт асосий турларининг ишини мувофиқлаштириб боришни таъминламоғи керак.

Ҳукумат ўртоқ Бешчевни шу комиссиянинг раиси қилиб тасдиқлади, чунки бутун транспортнинг фаолиятини координациялашни асосий транспорт тармоғи бўлган темир йўлларнинг ишига мослаштирмоқ керак. Комиссия ишни шу тахлитда йўлга қўймоғи лозимки, бунинг натижасида транспортнинг ҳамма турларидан яхшироқ фойдаланиладиган бўлсин. **(Қарсаклар).**

Шундай қарорни қабул қилишга бизни жуда ҳунук бир ҳодиса, ҳатто ҳодиса ҳам эмас, бир ҳол мажбур этди. Денгиз флоти министрлигининг ўз кемалари бор. Бизнинг кемаларимиз Кубага юклар олиб боришди. Кемаларни бўш қолдирмаслик ва уларни ўз портларига олиб бориш учун қайтишда юк олиш лозим эди. Лекин ўша ерда мавжуд бўлган юкларни бизнинг кемамизга ортишнинг иложи бўлмади, чунки Ташқи савдо министрлиги чет эл кемасини ижарага олиб қўйган экан. Бу кема ҳам худди ана шу юкни олиб кетгани борибди. Бу юкни иккала кемага бўлиб беришга тўғри келди, чунки ижарага олинган кемага ҳатто юк ортилмаган тақдирда ҳам барибир кира ҳақини тўлаш керак бўлар эди. Икки министримиз битиша олмагани натижасида пулни шамолга совуриб юбордик.

Юкларни ташишни ташкил этиш учун сен жавобгарми, менми, — деб икки министримиз тортишиб юрибди. Юклар ташишни ташкил этишни Ташқи савдо министрлигидан олиб, Денгиз флоти министрлигига топшириш керак, деган фикр бор эди ва, бу фикр, чамаси, тўғри эди. Ташқи савдо министри ташиладиган юклар учун Денгиз флоти министрлигига заявкалар бериб турмоғи керак. Мобода, Денгиз флоти министрлигининг кемалари етишмай қолса, унда кемаларни ташқи савдо министри эмас, балки денгиз флоти министри ижарага олмоғи керак. **(Қарсаклар).** Ўшанда денгиз флоти министри юкларни ўз кемаларига, ўз транспортига орта олмаган тақдирдагина кемаларни ижарага оладиган бўлади. Йўқ эса, нақлда айтилганидек, нима сабабдан кемалар ижарага олинганлигига шайтоннинг ҳам ақли етмай тура беради. **(Залда жонланиш).**

Транспортдаги иқтисодий иш савиясини анча ошириш, одамларни қўлга қалам олиб, дурустроқ ҳисоб-китоб юритишга ўргатиш талаб қилинади. Мен буни бир неча марта айтган эдим ва яна қайтариб айтмоқчиман: юклар ташишга жуда оз миқдорда маблағлар сарфланишини таъминламоқ учун ҳамма нарсани пухта ҳисоблаб чиқмоқ керак. Темир йўллардаги асосий фондларнинг ҳар бир сўми ҳисобига биз мумкин қадар кўпроқ миқдорда юк ташиб олмоғимиз лозим.

Саноатда ва қишлоқ хўжалигида бўлгани каби транспортда ҳам ҳар бир ходимнинг шахсан ўз меҳнатининг, шунингдек умуман корхонанинг юксак натижаларга эришувидан моддий манфаатдор бўлишидек ленинча принципни кенг амалга ошириш зарур.

Транспортнинг муҳим вазифаларидан бири аҳолининг юклар ташишга бўлган эҳтиёжларини тўла ва яхшироқ қондириш, пассажирларга хизмат кўрсатиш маданиятини анча оширишдан иборатдир. Транспорт фақат ишлаб чиқаришга хизмат кўрсатиш билангина чекланмаслиги керак. Транспорт кишилар ҳаёти ва турмушининг кўп томонлари билан боғланган. Халқнинг моддий фаровонлиги йил сайин ортиб бораверади. Саноат, қишлоқ хўжалигининг ривожланиши, иш кунининг қисқариши, туризмнинг, пансионатлар, курортлар ва дам олиш уйлари шохобчасининг кенгайиши — ана шуларнинг ҳаммаси пассажирлар ташишнинг кўпайишига ёрдам беради. Йўллар министрлиги ва темир йўл бошқармалари пассажирларга хизмат кўрсатишни анча яхшиладилар.

Бироқ, бу ишда ҳали ҳам катта-катта камчиликлар бор. Вокзалларда ва оралиқ станцияларида хусусан ёз фаслида кўп миқдордаги пассажирлар тўпланиб қолмоқда. Вокзалларда билетлар сотиш ҳаддан ташқари мураккаблаштириб қўйилган. Аҳоли шаҳар атроф ва маҳаллий поездлар ҳақида ҳам кўпгина шикоятлар қилмоқда.

Шаҳар атроф поездларига билетлар сотиш вақтида автомат кассаларни кенг кўламда жорий қилиш лозим бўладиганга ўхшайди. Қалбаки пулларни қабул қилмаслик бирёқда турсин, ҳатто қалбаки пулларни ўтказишга уринган кишини гап билан адабини берадиган машинани яратиш мумкин. **(Залда кулги. Қарсаклар).**

Йўллар министрлиги ва йўл бошқармалари пассажирларни поезддан поездга кўчиришни камайтириш, энг йирик узелларни четлаб ўтиб, ёки йирик темир йўл узеллари орқали поездларни тўхтатмасдан ўтказиб, пассажирларни поезддан-поездга кўчирмай, энг қисқа маршрутлар бўйича ташишни яхшироқ уюштириш ҳақида ҳам ғамхўрлик қилмоқлари керак.

Пассажирлар умумий овқатланиш хизматидан фойдалана олишлари учун темир йўлларда пассажирларнинг овқатланишини яхшилаш тўғрисида муттасил ғамхўрлик кўрсатиш, кафе, ошхоналарни кўпроқ очиб қўйиш зарур.

Поездда сафар қилиш одамлар учун ўзига хос истироҳат бўлмоғи керак, токи одам поезддан вақти чоғ бўлиб тушсин. Йўллар министрлиги, касаба союзлар, савдо органлари пассажирларга хизмат кўрсатишдаги камчиликларни тезроқ тугатишлари ҳамда ана шу муҳим ишда большевистик тартиб ўрнатишлари керак.

Ўртоқлар! Партия ва ҳукумат хўжалик соҳасида демократик централизмни ўтказишдан иборат ленинча принципга амал қилиб, сўнгги йилларда транспортни бошқаришни қайта қуриш соҳасида катта ишларни амалга оширдилар. Бир қанча темир йўллар, бўлимлар ва транспорт корхоналари йириклаштирилиб, уларнинг ҳуқуқлари кенгайтирилди. Бу эса темир йўл бутун тармоқларининг ишига ижобий таъсир кўрсатди.

Темир йўлларни йириклаштириш билан бир вақтда уларнинг бошқарма аппаратлари ихчамлаштирилди ва қисқартирилди. Бошқарма аппаратлари ҳаддан ташқари катта бўлиб кетган эди. Темир йўл транспорти бундан фақат ютди, холос. Лекин маъмурий бошқариш аппаратида ҳали ҳам ортиқча звенолар бор, бошқарув ниҳоясига етказиб қайта қуриб олинди, деб бўлмайди.

Йўлларга ҳаддан ташқари кўп миқдорда буйруқлар, ҳар хил йўл-йўриқлар ва телеграммалар юборилаётгани ҳақида партия Марказий Комитетига сигналлар келмоқда. Масалан, ўтган йили Шимолий Кавказ темир йўлига министрликдан телеграф орқали 140 мингта йўл-йўриқ, яъни кунига 385 та телеграмма юборилган! Ахир, бу йўл-йўриқларни бажариш бирёқда турсин, уларни ўқиб чиқишга ҳам улгуриб бўлмайдику! Бошқармалар билан бўлимлар ҳам министрликдан қолишмаётирлар. Улар ўз навбатида неча ўн минглаб йўл-йўриқ ва телеграммалар юбориб турибдилар.

Буйруқларни камроқ чиқариш керак, аксинча, жонли, конкрет ташкилотчилик ишини кўпроқ олиб бориш керак, деб неча марталаб гапирилди. Йўллар министрлигининг раҳбарлари учёт, ҳисобот системасини синчиклаб қайта қараб чиқмоқлари ҳамда умрини яшаб бўлган ва эскириб қолган ҳамма ишларнинг баҳридан ўтмоқлари керак. Агарда учёт системаси қайта қараб чиқилиб, ихчамлаштирилмайдиган бўлса, унда ҳеч қандай буйруқларнинг фойдаси тегмайди. Агар ҳисоботда муайян бир графа очиб қўйилган бўлса, уни албатта тўлдириш керак. Мана шу тахлитда графаларни тўлдириш, ҳисоботлар тузиш каби дахмазалар кўпая беради.

Жойлардаги ходимларга дастуруламаллар ва телеграммаларни ўқиб чиқиш билан эмас, балки ишлаб чиқариш билан шуғулланиш учун имконият бермоқ керак. Дастуруламаллар ва телеграммалар кўпайиб кетса, бу нарса ишга халақит беради, холос.

Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари барча темир йўл ходимларини транспорт олдида турган улкан вазифаларни бажаришга сафарбар этмоқлари, кадрлар танлаш ҳамда хусусан поездлар ҳаракатининг хавфсизлиги ва мулк ашёларни сақлаш билан боғланган ходимлар ўртасида давлат интизомига жуда қаттиқ риоя қилиниши соҳасида транспорт корхоналари ва ташкилотларининг раҳбарларига нисбатан талабчанликни оширмоқлари, барча янги ва прогрессив нарсаларни активроқ қўллаб-қувватламоқлари ва жорий қилмоқлари керак.

Ўртоқлар!

Бир неча кун муқаддам Ленинградда бўлиб, асосан кемасозлик саноати билан, граждан кемасозлиги, шунингдек ҳарбий-сув усти ва сув ости кемасозлиги заводлари билан танишдим. Шуни айтишим керакки, Ленинграддан жуда вақтим чоғ бўлиб қайтдим. Қуриб битказилган кемаларни ва ҳозир қуриш процессида турган кемаларни кўришга, конструкторлар, техниклар, инженерлар, ишчилар билан суҳбатлашишга муяссар бўлдим.

Конструкторларимиз, инженерларимиз, ишчиларимиз барпо қилган юк кемалари ғоят мақташга сазовор эканлигини айтиб ўтмоқ керак. Ҳарбий кемалар ҳам жуда соз! Ҳарбий-денгиз флотининг ривожланишидаги камчиликлар учун ҳарбий ўртоқларни илгари бир неча марта танқид қилган, флотимиз мукаммалроқ бўлсин, деб талаб қилган эдик. Ана шу танқид бекор кетмади. Мен шундай кемаларни кўрдимки, бу кемалар ҳарбий-денгиз флотининг ҳозирги тараққиётига, ҳарбий фан ва техниканинг ҳозирги тараққиётига батамом мос келади. **(Давомли қарсаклар).**

Ленинград область ва шаҳар партия комитетлари, Ленинград Совети, Ленинград Халқ хўжалиги кенгашининг раҳбарлари, корхоналарнинг ходимлари партия XXII съездининг қарорлари Ленинград корхоналарида қурилиш пафосини, меҳнат ғайратини ғоят ошириб юборганлигини менга сўзлаб бердилар.

Бошқа саноат марказларининг коллективлари ҳам ана шундай ғайратга тўлиб кетдилар. Ишчилар синфининг бу ижодий ғайрати сўниб қолмаслиги, аксинча, йилдан-йилга ошиб бориши керак. Ўшанда биз партия Программасида белгиланган тараққиёт даражасига тезроқ эришамиз. Лекин ўшандан кейин ҳам, яъни коммунизмнинг моддий-техника базаси яратилгандан кейин ҳам биз эришилган даража билан хотиржам бўлиб қолмаймиз, аксинча янги ютуқларни қўлга киритишга ҳаракат қиламиз, тобора олға ва олға қараб бораверамиз. **(Қарсаклар).**

(Давоми учинчи бетда)

Ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

(Боши иккинчи бетда)

Шу муносабат билан мана шундай масалани қўймоқ керак. Бизнинг мамлакатимизда юксак даражада тараққий этган замонавий машинасозлик саноати барпо қилинган. Лекин машинасозлик заводлари деярли ҳамма жойда ҳали тўла қувватига яраша ишлаётгани йўқ. Мамлакатдаги машинасозлик заводлари ўрта ҳисобда 1,4 смена ишлаяпти, деб менга справка беришди. Фақат уникал ускуналардагина сменалар коэффициенти юқори бўлмоқда. Одатда эса, машинасозлик заводларининг ускуналари бир сменада ишлаб келмоқда.

Агарда ана шу заводлар икки сменада ишласа ва шу заводларга ўрнатилган энг қимматли ускуналар бекор турмаса, қанча миқдорда қимматли маҳсулотлар ишлаб чиқариладиган бўлишини бир тасаввур қилиб кўрингларчи, ўртоқлар. Бу ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтиришнинг бениҳоя катта резерви-ку!

Амалда, деярли қўшимча маблағлар сарфлаб ўтирмасдан, машинасозлик заводларининг қувватини икки баравар ошириш мумкин бўлур эди. Ахир, энг қимматбаҳо ускуналар ана шу заводларга ўрнатиб қўйилган!

Шу нарса эсимдаки, бир замонлар машинасозлик заводида дастлаб шогирд, кейин слесарь бўлиб ишлаган вақтимда, слесарлар бир сменада ишлашар эди, токарлик цехи эса, икки сменада ишлар эди.

Капиталистлар даврида иш куни 12 соат эди. Бизнинг корхоналаримизда иш куни 7 соатдир. Шунинг учун агар биз ускуналаримиздан яхшироқ фойдаланиш ниятида ишни икки сменада ташкил қилсак, бу жуда ҳам оғир бўладиган иш бўлмайди. Сизларга очиғини айтсам, кўпчиликнинг иш куни ҳали қатъий нормалаштирилмаган. Министрлар Советида ишлагандан кўра, етти соат станок олдида ишлаш афзалроқдир. **(Залда жонланиш).**

Ўртоқ Шверник ВЦСПСнинг раиси бўлиб турган вақтида: касаба союзга аъзолик взносларини нимага тўлаётганимни билмаяпман, сиз касаба союз ходимлари бизнинг меҳнатимизни нормалаштириш ғамини емаяпсизлар, деб унга неча-неча марта гапирдим. Ҳозир унинг ўрнига ўртоқ Гришин бўлди, аммо ўша аҳвол озроқ даражада бўлса ҳам ҳамон давом этаяпти. Ҳарқалай ўртоқ Гришин бизнинг меҳнатимизни бир қадар нормалаштириб турибди. **(Залда жонланиш, қарсаклар).** Бу, ҳазил гап, ўртоқлар, албатта, сизлар нима деяётганимни яхши тушунасизлар.

Лекин ускуналардан фойдаланиш масаласи — ҳазиллашадиган гап эмас. Бу — бизнинг жуда катта имкониятларимиздир. Ахир, ускуналарнинг амортизация муҳлати узайтириб қўйилса, унда машиналар жисмоний жиҳатдан ишдан чиқибгина қолмай, маънавий жиҳатдан ҳам эскириб қолади. Машиналарнинг хизмат муддати узоқ бўлиши — ютуқ эмас. Машиналардан фойдаланганда ишга нафи кўпроқ тегадиган бўлиши учун муддатни оқилона белгилаш керак, бу муддат ана шу машиналарнинг конструкцияси маънавий жиҳатдан эскириб қоладиган вақтдан ошиб кетмайдиган бўлсин.

Бизнинг конструкторларимиз янги, мукаммалроқ машиналар яратиш устида, эскириб қолган ускуналарни алмаштириш устида тинмай иш олиб бормоқдалар. Шунинг учун ускуналардан яхшироқ фойдаланиш, техникамизнинг гарданига кўпроқ иш юклаб қўйиш машинасозлик заводларимизни тезроқ қайта қуроллантириш имкониятини беради. Бу эса меҳнат унумдорлигини ошириш ва янги техникани жорий қилиш учун прогрессивроқ шарт - шароитлар яратишга имкон беради. Буларнинг ҳаммаси давлат учун катта аҳамиятга эга.

Албатта, корхоналарни икки сменали ишлашга кўчириш ишчи кучини кўпайтиришни талаб қилади. Лекин бу вазифани ҳам ҳал қилиш мумкин. Масалан, ленинградлик ўртоқлар: уй-жой қурилиши учун бизга қўшимча миқдорда бир оз маблағ берсанглар, ишчи кучини ҳам топамиз, дейишяпти. Бу — оқилона таклиф.

Биз машинасозлик заводлари қуришни маълум даражада камайтириш ҳисобига ана шу маблағларни топа оламиз, шу туфайли мавжуд корхоналардан, бу корхоналарнинг ускуналаридан яхшироқ фойдаланамиз. Бунинг натижасида бўшатиб олинадиган маблағлардан мақсадга мувофиқ фойдаланилиши, ҳисоб-китобларга қараб уй-жой қурилишига ажратиб берилиши мумкин. Шу нарсани ҳам назарда тутиш керакки, машинасозлик заводлари одатда ёшлар кўп бўлган, пенсия ёшидаги кишилар кўп бўлган обод районларга жойлашган. Пенсионерлар ҳақида гапираётганимнинг боиси шуки, уларнинг кўплари ҳали ишлаш қўлидан келадиган, аммо ўз куч-қувватини қаёққа сарфлашини, ўз билими, ўз малакасини нимага ишлатишини билмай хафа бўлиб юрган кишилардир.

Агар биз касаба союзлар ва халқ хўжалиги кенгашлари билан биргаликда пенсия таъминоти тўғрисидаги қонунни оқилона қараб чиқсак, ҳам пенсия пули, ҳам ўз меҳнати учун муайян ҳақ бериб турилган тақдирда ишлашни истовчи ва ишлаш қўлидан келувчи пенсионерларни моддий жиҳатдан рағбатлантириш учун шарт-шароитлар вужудга келтирсак, юз минглаб кишилар жон деб заводларга борадилар ва ғоят самарали равишда ишлай бошлайдилар, деб ўйлайман. **(Гулдурос қарсаклар).**

Биз ленинградликлар билан келишиб олдик, улар ана шу масалани конкретроқ ўрганиб чиқадиган, ҳамма нарсани яхшилаб ҳисоблаб кўрадиган, ҳамма нарсани эътиборга оладиган бўлдилар. Мен Ленинград область партия комитетининг секретари ўртоқ Толстиковга телефон қилиб, у билан шу тўғрида гаплашдим. У тармоқлардан бирининг корхоналари бўйича ана шундай ҳисоблар қилиб чиқилажагини айтди.

Темир йўлчиларнинг кенгаши сингари мана шундай масъул йиғиндан фойдаланиб, ленинградликларнинг «сир»ини сизларга айтиб бермоқчиман. Бу ташаббусда биринчиликни уларнинг ўзига мустаҳкамлаб бериб қўйдик, бу — уларнинг ташаббусидир, шунинг учун улар бошқа республикалар, ўлка ва областларнинг ходимларига чақириқ ташлайдилар. Шуниси жуда муҳимки, область партия комитетлари, ҳаммадан кўра халқ хўжалиги кенгашлари, заводларнинг партия ташкилотлари ўз корхоналарида худди ана шундай ҳисоб-китобларни қилиб кўрсинлар ҳамда ускуналардан икки сменада фойдаланиш масаласини ҳал қилиш мумкин бўлиш учун тайёр бўлиб турсинлар.

Бу катта ва мураккаб масала эканлигини ҳаммамиз тушунамиз, албатта. Ана шу ишларнинг ҳаммаси фойда келтиришини сезиб турибмиз, лекин биргина сезгига қараб иш тутиб бўлмайди, ҳам иқтисодий, ҳам техникавий ҳисобларни қилиб кўриш керак. Ҳисоблар бу иш фойдали эканлигини ва уни амалга ошириш кераклигини тасдиқлайди, деб ўйлайман. **(Гулдурос қарсаклар).**

Корхоналарни икки сменада ишлашга кўчириш — катта резерв. Албатта, бу тадбир амалга оширилган вақтда заводлар шохобчасини, қурилаётган станоклар, станок ускуналарини кўпайтирмоқ учун маблағлар ажратишга Госпланнинг кўпроқ эътибор бериши лозим бўлади. Корхоналаримизни мукаммалроқ ускуналар билан техника жиҳатидан қайта қуроллантиришни жадаллантириш шуни тақозо этади.

Яқинда ўртоқ Косигин иккаламиз Клинда бўлиб, у ердаги сунъий тола фабрикасининг иши билан танишдик. Ана шу фабрикада Ватанимизда ишлаб чиқарилган ва чет эллардан келтирилган хилма-хил машиналар бор экан. Инженерлар олтита операцияни бажарувчи ва ўз Ватанимизда тайёрланган станокни кўрсатишди. Лекин суриштирсак, бу станок ҳозирча фақат бир нусхада бор экан, холос. Шундай мукаммал станок ўрнига завод майдонларида ана шу операцияларни бажарадиган олтита станок турибди. Ана шундай станокларни кўпроқ ишлаб чиқара олганимиз ва эски станокларни алмаштира олганимизда эди, иқтисодий жиҳатдан қандай самаралар олишимизни бир тасаввур қилиб кўринг-а. Ўшанда ана шу майдонларнинг ўзида маҳсулот ишлаб чиқаришни анча кўпайтиришга эришган бўлур эдик. Бу эса албатта, энергетика қувватлари эҳтиёжининг кўпайишига сабаб бўлур эди, аммо асосий гап бунда эмас, асосий гап шунда-ки, биз маҳсулот ишлаб чиқаришни 6 баравар кўпайтирган бўлур эдик.

Ёлғиз Клин фабрикасидагина аҳвол ана шундай, деб бўлмайди, ўртоқлар. Бундай манзарани деярли ҳар бир заводда учратиш мумкин. Хоҳлаган заводингизга бориб кўрсангиз, бунга ўхшаш мисолларни кўплаб топасиз.

Америкада бўлган вақтимда Питтсбургдаги «Места» фирмасининг йирик бир заводига хўжайин бўлган бир таниш хотиндан президент Эйзенхауэр бизни ўз заводига киритишини илтимос қилганлигини нутқларимдан бирида илгари айтиб берган эдим. Қўшма Штатларда фабрика эгаси — фирма хўжайинидан рухсат олмай туриб, ҳукумат сизни заводга таклиф қила олмайди. Ўша хотин лутфан илтифот кўрсатди ва биз ана шу фирманинг заводига боришга муяссар бўлдик. Менга айтишларича ана шу завод америкаликлар назарида дуруст ўринда турар экан. Цехда боратуриб, қарасам, йўлка эндигина ремонт қилиб қўйилибди: ўнқир-чўнқир ерларни текислаб, устидан яқинда асфальт ётқизишганга ўхшайди. Директордан:

— Буни бизнинг келишимизга қилдингларми? — деб сўрадим.

— Ҳа, — деб жавоб берди у.

— Бизда ҳам шундай қилишади, — дедим мен, — чоғимда сизларда ҳам шундай тартиб борга ўхшайди! **(Залда жонланиш. Қарсаклар).**

Нарироққа борсам, пармалаш станоги турибди. Заводда ишлаган вақтимда, ўша ерда худди мана шундай пармалаш станоклари бор эди, шундан бери мана 50 йил ўтди, деган мулоҳазани айтдим. Заводда янги ускуналар ҳам бор, эски ускуналар ҳам бор эди. Биз ана шу цехнинг ўзида оддий аррани кўрдик, унга кичкина моторчани мослаштириб ўрнатиб қўйишган экан. Ўша арра ишлаб турибди. Мен уни кўриб фирманинг вакилига: 1909 йилда, ёш болалик чоғимдаёқ заводда худди шундай аррада ишлаган эдим, ҳозир эса, орадан ярим аср ўтгандан кейин ҳам сизлар Америкада шундай аррадан фойдаланаяпсизлар, дедим.

Такрор айтаманки, хоҳлаган заводимизга бирга бориб кўрайлик-а, биз бирталай эскириб қолган ускуналарга дуч келамиз. Албатта, ускуналарни янгилаш биргина корхона директорларига боғлиқ иш эмас. Бу иш эски, умрини яшаб бўлган ускуналарни алмаштириш учун янги ускуналарни зарур миқёсларда ишлаб чиқаришга улгуришимизга ҳам боғлиқдир. Биз ҳозир мукаммалроқ станок ускуналари ишлаб чиқаришни кенгайтиришга, автоматик линиялар, автомат станоклар барпо қилишга асосий эътиборни қаратишимиз лозим бўладиганга ўхшайди. Кейин асбобларни, иш мосламаларини ҳам такомиллаштирмоқ керак, албатта.

Госплан, республикаларнинг халқ хўжалиги кенгашлари ва Госпланлари буни жиддий ўйлаб кўришлари лозим.

Ўртоқлар! Партиямиз Совет Иттифоқи халқларини коммунистик жамиятни барпо қилишга отлантирди. Кўп йиллар муқаддам, биз гражданлар урушидан эндигина қутулиб, социализм қурилишида дастлабки қадамларни қўйиб келаётган вақтимизда, Владимир Ильич Ленин бизга «...коммунизмга ўтишни тайёрлаш — кўп йиллар ишлаб тайёрлаш»ни (Асарлар 33 том 41-бет) васият қилган эди.

Мана энди Ленин айтган ана шу кўп йиллар босиб ўтилди. Совет кишиларининг бутун-бутун авлодлари пешона тери билан қилган меҳнатларини ва ҳатто ўз жонларини аямай, шафқатсиз ёвлар билан курашда, Лениннинг ана шу васиятини адо этдилар ва коммунизмга ўтишни тайёрладилар. Сиз билан биз шунга эришибгина қолмадик, айни маҳалда коммунизм қурилишига бевосита киришдик. **(Давомли қарсаклар).**

Эндиликда партиямизнинг, совет халқининг янги Программаси бор. Партия Программаси — ҳаётимиз ва фаолиятимизнинг қонунидир. Эндиликда асосий масала — Программани муваффақият билан амалга оширишдан иборат.

Партия ташкилотлари XXII съезд қарорларини амалга ошириш соҳасида катта ташкилотчилик ишини олиб бормоқда, партия съезди материалларини пропагандада қилиш кенг авж олиб кетди. Бу яхши иш. Лекин шу билан бирга, ташкилотчилик ва пропаганда ишимизда шундай бир муҳим камчилик борлигини ҳам кўрсатиб ўтмоқ керак.

Кўпинча партия ходимлари, пропагандистлар, агитаторлар, шунингдек матбуот органлари партия Программаси тўғрисидаги ўз нутқларида ҳамда Программанинг айрим қоидаларини ёритишда асосий эътиборни нуқул 20 йилдан кейин нималар бўлишига, ана шу даврнинг охирига борганда қандай натижаларни қўлга киритишимизга қаратадилар.

Баъзи бир ходимлар: иккинчи ўн йилликнинг охирига борганда экономика фалон баравар ортади, бизда фалон-фалон нарсалар бўлади, чунончи квартиралар бепул бўлади, транспортда юриш бепул бўлади ва ҳоказо ва ҳоказо, деган гапларни нуқул таъкидлай берадилар. Хуллас, коммунизмнинг ҳамма неъматларини боплаб тасвирлайдилар.

Нуқул бир гапни такрорлаб: неъматлар, неъматлар, неъматлар деяверадилар. Одамларда ҳамма нарса ўз-ўзидан бинога келиб қолар экан-да, деган тасаввур туғилиши мумкин. Шундай гапларни эшитган баъзи бир одамлар: ташвиқот қилиб ўлтирасанми, ўша неъматларингни тезроқ бериб қўяқол, дейишлари мумкин. Лекин, назаримда, шундай одамлар ҳам бўладики, улар нотиқнинг гапини бўлиб: сиз яхшиси шуни айтингчи, бунга қандай қилиб эришиш мумкин ва ана шу неъматларни вужудга келтириш ҳақида ким ғамхўрлик қилиши керак, деб сўраб қоладилар!

Албатта, 20 йилдан кейин нималар бўлишини айтиб бериш осон гап. Нега осон? 20 йилдан кейин бўладиган нарсалар ҳақида гапириш — ҳозирги кундаги кўрсаткичларимизга нисбатан юксакроқ кўрсаткичлар ҳақида гапириш демакдир. Ҳозирги кунда нималар қилиш кераклиги ҳақида гапириш эса — ҳозир қилинаётган ишларга нисбатан кўпроқ ишлар қилиш тўғрисида гапириш, мавжуд камчиликларни тугатиш тўғрисида гапириш демакдир. Ҳозирги кунда кўпроқ ишлар қилиш — эртага кўпроқ нарсага эга бўлиш демакдир!

Баъзи бир нотиқлар энг кам қаршилик кўрсатиш йўлидан бориб, энг осон йўлга тушиб оладилар, бугун ва эртага қилинадиган ишларни четлаб ўтадилар. Бу нарса пропагандамизга, бинобарин, партиямизнинг ишига путур етказмоқда.

Докладлар, лекциялар, нутқлар қуруқ гапдан иборат бўлмаслиги, мазмунли, мароқли бўлиши, ҳал қилишимиз лозим бўлган вазифалар билан боғланган бўлиши учун докладчилар, пропагандистлар ва агитаторларга тўғри йўл кўрсатиш, уларни зарур справка материаллари билан таъминлаш керак.

Оқибат натижаларнигина тасвирлаб бермасдан, Программани бажаришнинг дастлабки босқичига кўпроқ эътибор бериш, олға қараб илдамлаб боришимизга халақит бераётган ҳамма ғовларни олиб ташлашга кўпроқ эътибор бериш зарур.

Коммунизм қурилишини: дарё бўйига бориб, битта қайиқда ўтириб, нариги соҳилга сузиб ўтсанг, шу билан ўзингни коммунизмда кўраяпсан-да, деб тасаввур қилиш ярамайди. Йўқ, бунгача ҳали анча гап керак.

Коммунизм қурилиши масалаларида партия Программасида белгиланган бошланғич босқичдан охирги босқичга сакраб ўтиш ярамайди. Бу йўлни ерда, зўр бериб қилинадиган меҳнат ва олиб бориладиган кураш билан босиб ўтмоқ керак.

Коммунизм қуриш учун курашнинг бутун йигирма йиллик йўлида зўр бериб ишлаш, ҳар куни ва ҳар соат меҳнат қилиш лозим. Коммунизмнинг моддий-техника базасини меҳнат билан ва фақат меҳнат билан яратиш, халқнинг ҳамма моддий эҳтиёжларини ва унинг маънавий талабларини қондирувчи барча воситаларнинг вужудга келтирилишини меҳнат билан ва фақат меҳнат билан таъминлаш мумкин.

Ўртоқлар! В. И. Ленин, Коммунистик партия халқни революцияга кўтариб, ишчилар синфини золимлардан озод қилиш учун, меҳнаткашларга энг яхши, эркин ҳаёт яратиб бериш учун курашдилар. Революциядан кейин душманлар Советлар ҳокимиятини бўғиб ташлаш, халқнинг ғалабаларини ундан тортиб олиш учун ҳамма чораларни кўрдилар. Ишчилар синфи, меҳнаткашлар оммаси тўрт йиллик гражданлар урушини ва чет эл интервенциясини бошдан кечиришга мажбур бўлди. Халқ асосан яратиш бирёқда турсин, балки халқ меҳнати билан бунёдга келтирилган нарсаларни урушда ҳатто вайрон қилишга, ўз она-тупроғини жуда кўп душманлардан ҳимоя қилиб, уни ўз қони билан суғоришга мажбур бўлди. Меҳнаткаш халқнинг озодлигини, халқнинг ўз турмушини марксча-ленинча таълимотимизда айтилган тарзда барпо қилиш ҳуқуқини аёвсиз курашда ҳимоя қилиб, сақлаб қолиш учун неча юз минглаб кишилар ўз жонини қурбон қилди.

Халқимиз ҳаётидаги ана шу энг оғир босқич шараф билан босиб ўтилди. Биз ҳозир бошдан кечираётган ва ўсиш билан боғлиқ бўлган қийинчиликларни халқимиз Октябрь революциясидан кейин бошидан кечирган катта-катта қийинчиликларга асло таққослаб бўлмайди. Ишчилар синфи, меҳнаткаш деҳқонлар, бутун совет халқи ўз йўлидаги ҳамма қийинчиликлар ва ғовларни енгиб ўтиб, хўжаликни шу тахлитда қайта қуриб олдиларки, иқтисодий қолоқ Россияни тарихан қисқа муддат ичида энг илғор социалистик давлатга айлантирдилар, бу давлат ҳозир экономикасининг ривожланиши жиҳатидан жаҳонда иккинчи ўринни, фан ва маданият масалаларида эса жаҳонда биринчи ўринни эгаллаб турибди. **(Гулдурос қарсаклар).**

Қани, ўртоқлар, йигирма йилликнинг охирги йилида нималар бўлиши ҳақидагина гапиравермасдан, ҳозирдаёқ коммунистик қурилишимизда қайси марраларни олишимиз кераклиги ҳақида ўйлаб кўрайлик. Йигирма йилдан кейин эришиш мўлжалланган ютуқлар ҳақида гапиришдан осони йўқ. Ана шу ютуқларга қандай қилиб эришиш кераклигини кўрсатиб бериш хийла мураккаброқдир. Лекин биз шундай қилишимиз керак, шундай қилишга мажбурмиз. Ҳозирги кунда нималар қилиш кераклигини ўзимиз тўғри тушуниб олмоғимиз ва тўғри йўл тутмоғимиз керак. Ўшанда бизнинг кучларимизга ҳамиша куч қўшилиб бораверади ва совет халқи коммунизм тантанасига тезроқ етади.

Меҳнат унумдорлигини ошириш коммунизм қурилишида муҳим аҳамиятга эгадир, деган гапни бизда кўп такрорлашади. Бу тўғри, бу ҳақда гапириш керак. Аммо баъзан бу гап нутқларга дабдаба киритиш учун ишлатиладиган чиройли жумла сифатида айтилади. Шуни афсусланиб айтиш керакки, ҳали партия ва хўжалик органлари ходимларининг ҳаммаси ҳам юксак унумдорлик нималардан ҳосил бўлиши устида, меҳнат унумдорлиги муттасил ошиб бориши, ҳарбир буюмга бўлган меҳнат харажатларининг камайиши, маҳсулотнинг сифати ошиши учун нималар қилиш кераклигини ўйлаётирлар, деб бўлмайди.

Ана шу масалалар ҳамма вақт бутун ташкилотчилик ва пропаганда ишимизнинг марказида турмоғи керак. Ҳаммамиз фидокорлик билан ишлашимиз, ленинчасига меҳнат қилиб, бутун куч-қувватимизни, бутун билимларимизни улуғ ишга сарфлашимиз керак. Шундагина коммунизмни барпо қила оламиз.

Партия Марказий Комитети ва Совет ҳукумати номидан сизларга, азиз ўртоқлар, сизлар орқали эса, мамлакат темир йўлчиларининг бутун армиясига улуғ Ватанимиз бахт-саодати, коммунизм ғалабаси йўлидаги катта ва ғоят керакли ишларингизда яна бир марта янги-янги муваффақиятлар тилашимга рухсат бергайсиз! **(Гулдурос қарсаклар).**

Бизнинг совет локомотивимиз улуғ мақсад — коммунизм сари тезроқ бораверсин. **(Гулдурос, давомли қарсаклар. Ҳамма ўрнидан туради. «Ура!», «Яшасин жонажон Коммунистик партия!» деган хитоблар айтилади).**

ГЕКТАРЛАР ТЎЛА БЎЛСИН!

КОЛХОЗ-СОВХОЗ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАЛАРИДА

ЭНГ ЯХШИ ТАЖРИБА — БАРЧА ХЎЖАЛИКЛАРГА!

Тошкент колхоз-совхоз бошқармаси советининг мажлисига илғор бригадирлар ва чорвадорлар, колхозларнинг раислари ва совхозларнинг директорлари, район партия комитетларининг биринчи секретарлари ва район ижроия комитетларининг раислари, область партия-совет активи тўпланишди.

Бошқарма бошлиғи ўртоқ Нестеров советга кўкламги экишнинг якунлари ва барча қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олиш, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш мақсадида амалга оширилиши зарур бўлган тадбирлар ҳақида гапириб берди. Бошқармага кирувчи тўрт район область бўйича ялпи картошка ҳосилининг 90 процентини, сабзавот ялпи ҳосилининг 85 процентини, мева ялпи ҳосилининг 90 процентини, узум ялпи ҳосилининг учдан бир қисмини ва кўп миқдорда сут ҳамда гўшт беради.

Докладчи деҳқончилик ва чорвачиликка эътиборни сусайтириб юборган айрим хўжаликларни танқид қилди. Ҳозирги вақтда экинларга ишлов беришни кучайтириш, бунинг учун барча чопиқ тракторларидан фойдаланиш, суғоришни кучайтириш, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кескин кураш олиб бориш, баҳорги қурт боқиш ҳисобига планни бажаришга эришиш мақсадида пилла топширишни тезлаштириш зарур.

Советнинг аъзолари докладни қизғин муҳокама қилдилар, олинган социалистик мажбуриятларни бажаришга қаратилган бир қатор қимматли таклифлар киритдилар. Оржоникидзе районидаги Киров номли колхознинг раиси ўртоқ Ғиёсов айтдики, колхозчиларнинг ташаббуси билан тайёрлаш пунктларида жамоат контролёрлари ташкил қилинмоқда. Улар маҳсулотнинг сифатини, ҳар бир колхоз ва совхоз маҳсулот топшириш графигини қандай бажараётганлигини текшириб борадилар.

«Келес» совхозининг директори ўртоқ Агабабьян деҳқончилик ва чорвачиликка янги техникани жорий қилиш соҳасидаги тажриба билан ўртоқлашди. Совхозда ташкил қилинган хўжалик ҳисобида ишловчи ихтисослаштирилган бригадалар техникадан яхши фойдаланмоқдалар, маҳсулотнинг таннархини камайтиришга эришмоқдалар. Меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги тартиби жорий қилинганлиги яхши натижа бермоқда. Эндиликда сабзавотчилар ва чорвадорлар ўзлари етиштирган маҳсулотга қараб ҳақ оладилар. Уларга белгиланган планни ошириб бажарсалар қўшимча ҳақ берилади.

Ташкилотчи-инспектор ўртоқ Қўзиев Калинин районидаги Навоий номли, Генерал Раҳимов номли ва «Ленинизм» колхозларига хизмат қилади. У, ана шу хўжаликларда ишлай бошлаганидан буён орадан бир ойдан сал кўпроқ вақт ўтди. Бироқ уни ҳозирнинг ўзидаёқ ҳамма бригада ва чорвачилик фермаларида танишади. Ўртоқ Қўзиев ўз фаолиятининг биринчи қадамлари ҳақида, меҳнатни ҳисобга олишда, маҳсулотни тайёрлаш пунктларига жўнатишни ташкил қилишда, одамларни ҳал қилувчи участкаларга тўғри тақсимлаб қўйишда колхозларга қандай ёрдам бераётганлиги ҳақида гапириб берди.

«Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхозининг раиси ўртоқ Гулметов экинлар меҳр билан парвариш қилинаётганлиги ҳақида гапирди. Колхозчилар бу йил сабзавот, картошка ва меваден мўл ҳосил етиштиришга қарор қилганлар. Барча бригадалар давлат планларини муддатидан илгари бажариш мақсадида ўзаро мусобақалашмоқдалар. Ўртоқ Гулметов колхоз ва совхозларга етарли ёрдам бермаётганлиги учун область суғориш системалари бошқармаси ва «Узсельхозтехника» область бошқармаси адресига бир қатор танқидий мулоҳазалар баён қилди.

Советда 2-«Оҳангарон» совхозининг директори Қорахўжаев, область карантин инспекциясининг агрономи Минина, Чорвачилик институтининг директори Ершова ва бошқа ўртоқлар ҳам чиқиб сўзладилар.

Советда область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ М. А. Абдураззоқов катта нутқ сўзлади.

Совет ишида область ижроия комитети раиси вазифасини бажарувчи Э. Т. Шайхов иштирок этди.

ПАРВАРИШ ҚИЗИТИБ ЮБОРИЛДИ

Агар сиз «Оққўрғон» совхозининг 4-бўлимига бориб қайси бригада олдинда деб сўрасангиз, ўртоқ Босим Абдуқодиров бригадаси, деб жавоб беришади.

Ҳақиқатдан ҳам бу бригада чигит экишни совхозда биринчилар қаторида тугаллади. 7 кун ичида 120 гектар ернинг ҳаммасига 60x45 схемасида квадрат-уялаб чигит экилди. Бригада аъзолари ҳар гектар ердан 25 центнер ўрнига 32 центнердан «оқ олтин» олиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Ҳозир барча карталарда чигит бир текис униб чиқди, биринчи парвариш бошлаб юборилди. Механизатор Зиёдулла Худойбердиев ўз агрегатида унумли меҳнат қилмоқда.

Б. САФАРОВ,
У. ХУДОЙБЕРДИЕВ.

ИЛҒОР ПИЛЛАЧИЛАРГА КЎЧМА ҚИЗИЛ БАЙРОҚ

Ўзбекистон КП Тошкент область комитети ва область ижроия комитети давлатга пилла сотиш юзасидан бошланган социалистик мусобақанинг шу йил 6 майдан 11 майгача бўлган якунини кўриб чиқдилар. Область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи **Оржоникидзе районига** берилди (район партия комитетининг секретари **Маҳкамова,** район ижроия комитетининг раиси **Бобожонов,** район комсомол комитетининг секретари **Абдувалиев,** район пиллачилик бўлимининг мудири **Пижурина** ўртоқлар). Бу район давлатга пилла сотишда юқори кўрсаткичларга эришган ва ўтган беш кунликда йиллик планнинг 67,9 процентини миқдорида пилла топширишга эришган.

Область партия комитети ва область ижроия комитетида **Калинин райони** (район партия комитетининг секретари **Алимов,** район ижроия комитетининг раиси **Убайдуллаева,** район комсомол комитетининг секретари **Мухсимова** район пиллачилик бўлимининг мудири **Бережнева** ўртоқлар) ва **Бекобод райони** (район партия комитетининг секретари **Аҳмедов,** район ижроия комитетининг раиси **Исмоилов,** район комсомол комитетининг секретари **Қамбаров,** район пиллачилик бўлимининг мудири **Эрматов** ўртоқлар)нинг яхши ишлаганликлари қайд қилинди.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАЛАРИДА ПИЛЛА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ҲАҚИДА 11 МАЙГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар ва ишлаб чиқариш бошқармаларининг номи	Бир кунда	мавсум бошидан бери
Пискент	7,2	19,2
Оққўрғон	5,8	16,5
Ўрта Чирчиқ	4,1	10,5
Бўка	3,2	9,0
Чирчиқ бошқармаси бўйича	5,2	14,0
Оржоникидзе	7,4	67,9
Калинин	8,1	49,1
Бўстонлиқ	1,1	1,3
Оҳангарон	—	—
Тошкент бошқармаси бўйича	5,3	38,8
Чиноз	8,4	23,9
Қуйи Чирчиқ	2,6	6,7
Янгийўл	2,2	5,1
Юқори Чирчиқ	2,5	4,6
Янгийўл бошқармаси бўйича	3,5	8,6
Комсомол	8,3	27,7
Гулистон	7,6	24,4
Сирдарё	4,4	20,9
Сирдарё бошқармаси бўйича	6,0	23,0
Бекобод	11,6	42,1
Янгиер	4,0	23,3
Янгиер бошқармаси бўйича	10,3	38,8
Область бўйича	5,3	23,8

УРУШЛАРНИ ТУГАТИШ — КОММУНИЗМНИНГ ТАРИХИЙ ВАЗИФАСИДИР

ЁППАСИГА ҚУРОЛСИЗЛАНИШ ВА ТИНЧЛИК УЧУН ЖАМОАТЧИЛИК ВАКИЛЛАРИ РЕСПУБЛИКА КОНФЕРЕНЦИЯСИДА

Урушларни тугатиш, ер юзида абадий тинчлик ўрнатиш — коммунизмнинг тарихий вазифасидир, мустаҳкам тинчликни таъминлашнинг радикал йўли — қаттиқ халқаро контроль ўрнатилган ҳолда ёппасига ва батамом қуролсизланишдир, — КПССнинг янги Программасида айтилган шу сўзларни барча совет кишилари қизғин маъқулламоқдалар. Миллионлаб кишиларнинг ҳаётий манфаатларини акс эттирувчи бу оташин сўзлар Москвада чақириладиган ёппасига қуролсизланиш ва тинчлик учун Жаҳон конгресси муносабати билан шу кунларда ўтказилаётган йиғилишларда ва митингларда айниқса жаранглаб эшитилмоқда. Тошкентда бўлиб ўтган республика жамоатчилиги вакиллари конференциясида шу оташин сўзлар яна зўр куч билан эшитилди. Барча областлар ва районлар меҳнаткашларининг вакиллари — саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг илғорлари ва новаторлари, фан ва маданиятнинг таниқли арбоблари, студентлар, чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа жамиятларининг активистлари тўқимачилар маданият саройида тўпландилар. Ўзбекистон пойтахтида таълим олаётган бир қанча чет мамлакатлар ёшларининг вакиллари ҳам шу ерга келдилар.

Конференция иштирокчилари тинчлик, озодлик ва халқлар бахт-саодати учун толмас курашчи Никита Сергеевич Хрущев бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Президиумини узоқ давом этган гулдурос қарсаклар остида фахрий президиумга сайладилар.

Конференцияда тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон республика комитетининг раиси С. Н. Нуриддинов доклад қилди.

Мамлакатимизнинг барча халқлари сингари Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам, деди у, қаттиқ халқаро назорат остида ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисида Совет ҳукуматининг қилган таклифини якдиллик билан қўллаб-қувватламоқдалар. Ғарбий давлатларнинг ҳукуматлари уруш хавфини абадий тугата оладиган, ер юзининг ҳамма халқларига прогресс ва тинч ҳаёт учун мустаҳкам шароитни таъминлайдиган шу ғоят инсонпарварлик таклифларнинг қабул этилишига АҚШ раҳбарларининг фармойишига амал қилиб қаршилик кўрсатаётгани шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг ғазабини кучайтирмоқда. Барча соф виждонли кишилар билан биргаликда республика меҳнаткашлари ҳам ҳозирги вақтда атмосферада атом қуролини синаётган Америка империалистларининг қабиҳ иғволарига қарши қатъий норозилик билдирмоқдалар.

Докладчи тинчлик тарафдорлари ҳаракати кун сайин мустаҳкамланаётганлиги тўғрисида муфассал гапирди. Совет Иттифоқининг ва бутун социалистик лагернинг меҳнаткашлари шу ҳаракатнинг олдинги сафларида бормоқдалар. Совет Ўзбекистони жамоатчилиги шу қудратли ҳаракатда актив қатнашмоқда. Тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон республика комитетининг бутун фаолияти Совет Ўзбекистони жамоатчилигининг тинчлик ва халқлар ўртасида дўстликка интилишни ифода қилмоқда. Республика меҳнаткашлари ёппасига қуролсизланиш ва тинчлик учун Москвада Жаҳон конгресси чақириш ғоясини қўллаб-қувватлаб ва маъқуллаб, бу халқаро форум дунёни уруш ҳалокатига тортишга уринаётган реакция кучларига қарши курашда халқларни янада жипслаштириш йўлида муҳим қадам бўлади, деб қаттиқ ишонч билдирмоқдалар.

Республика жамоатчилигининг вакиллари бирин-кетин минбарга чиқадилар. Улар кенг меҳнаткашлар оммасининг фикр ва туйғусини ифодалаб, ҳар бир совет ватанпарварининг халқларнинг тинчлик йўлидаги кураши ишига муносиб ҳисса қўшишга қатъий интилаётганлигини, Совет ҳукуматининг ижтимоий системалари турлича бўлган давлатлар тинч-тотув яшашининг улуғ ленинча принципларига асосланган доно ташқи сиёсатини чин юракдан маъқулламоқдалар.

— Бизнинг мақсадимиз равшан, — дейди Ўзбекистон металлургия заводи касаба союз комитетининг раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳ. Ғаниев. — Биз жонажон партиямиз XXII съезди белгилаб берган улуғвор режаларни яхши ва тез амалга ошириш учун, коммунизмнинг моддий техника базасини яратиш учун бутун кучимиз, бутун ғайратимизни сарфлаймиз. Биз тинч меҳнат билан машғулмиз ва бизга ҳаётимизни янада фаровон ва қувончли қилиш учун тинчлик бўлиши керак. Мана шунинг учун ҳам биз тинчликни мустаҳкамлашдан астойдил манфаатдормиз ва яхши ниятдаги кишиларнинг бўлажак Жаҳон конгрессини чин қалбимиздан табриклаймиз.

Таниқли ўзбек шоираси Зулфия минбарга чиқади. У, республика меҳнаткашлари билан, чет эл мамлакатларнинг кўзга кўринган маданият арбоблари билан қилган самимий суҳбатлари тўғрисида гапиради. Турли маслак ва эътиқоддаги кишилар фақат бир нарса тўғрисида, у ҳам бўлса, ер юзида мустаҳкам тинчлик ўрнатиш кераклиги ҳақида, инсоният ақлининг буюк кашфиёти бўлган атом қуввати инсоният прогресси ва бахт-саодати манфаатларига хизмат қилиши кераклиги ҳақида гапирадилар. Совет ҳукуматининг халқлар орзу-тилагини тўла равишда ифодалайдиган тинчлик таклифлари турли тилларда самимий маъқулланди. Тинчликни ҳимоя қилаётган кишиларнинг ҳаракатини янада мустаҳкам бирлаштириш — энг муҳим вазифадир. Тинчлик тарафдорларининг қудратли ҳаракати агрессорларнинг жиноий планларини бир неча марта барбод қилди. Бу ҳаракат империалистларни янги ҳарбий иғвогарликлардан воз кечишга мажбур этишга қодирдир.

Машҳур пахтакор, уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳ. Турсунқулов минбарга чиқади. У, конференция қатнашчиларига мурожаат қилиб, тинчлик учун курашда ғайратни кучайтиришга, бутун дунёда тинчликнинг мустаҳкам таянчи — социалистик Ватанимизнинг қудратини меҳнат ғалабалари билан мустаҳкамлашга чақирди.

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамияти правлениесининг раиси Х. С. Шукурова, Қорақалпоғистон АССРда «В. И. Ленин хотираси» колхозининг балиқчиси Б. Кумусбоев, Тошкент область комсомол комитетининг биринчи секретари М. Ҳ. Қурбонов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент-аъзоси В. П. Зоҳидов конференцияда сўзга чиқиб умумий қуролсизланиш ва тинчлик учун Жаҳон конференциясининг мақсади ва вазифаларини қўллаб-қувватлаганликларини билдирдилар.

Конференция қатнашчилари чет эллик дўстлар — Тошкентда ўқиётган кубалик Рафаэль Кастронинг ва Ироқ студентлари вакили Абдулла Ҳамза Бадрини самимий кутиб олдилар. Улар ўз нутқларида совет тинчлик тарафдорлари билан тўла бирдамликларини изҳор қилдилар, янги уруш бошлашга уринаётган АҚШ ва бошқа империалистик давлатлар реакцион кучларининг ҳаракатларини қаттиқ қораладилар.

Конференция якдиллик билан резолюция қабул қилиб, қаттиқ халқаро назорат ўрнатилган ҳолда ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисида Совет ҳукуматининг таклифларини, шунингдек яхши ниятли кишиларнинг Москвада Жаҳон конгрессини чақириш тўғрисида Жаҳон Тинчлик Кенгашининг ташаббусини қизғин маъқулладилар. Резолюцияда яна ядро қуроли синовини бошлаган Америка империалистларининг иғвогарлигига қарши қатъий норозилик билдирилади.

Конференция делегатлари Жаҳон Тинчлик Кенгашига табрикнома юбордилар.

Конференция тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон республика комитетининг янги составини ва умумий қуролсизланиш ва тинчлик учун совет жамоатчилигининг Бутуниттифоқ конференциясига делегатлар сайлади.

Тинчликни ҳимоя қилиш республика комитетининг бўлиб ўтган пленумида комитетнинг президиуми сайланди. Комитет раиси қилиб Ўзбекистон касаба союзлари советининг раиси С. Н. Нуриддинов, раис ўринбосарлигига «Правда Востока» газетасининг редактори А. Д. Ивахненко ва Тошкент чет тиллар педагогика институтининг ректори Ф. Х. Йўлдошбоева, комитетнинг масъул секретари қилиб Т. Д. Шермуҳаммедов сайланди. (ЎзТАГ).

ҲАМ ИШЛАБ, ҲАМ ЎҚИЁТГАНЛАР УЧУН

Низомий номидаги Тошкент педагогика институтига сиртдан ўқийдиган студентларни қабул қилиш бошланди. Бу йил 1300 га яқин ўқитувчилар, мактабгача тарбия муассасаларининг ходимлари, инженерлар ва бошқа касбдаги кишилар республиканинг энг йирик олий ўқув юртида сиртдан таълим олабошлайдилар. Ҳозирнинг ўзида институтнинг 9 факультетида ўн мингдан ортиқ киши сиртдан ўқиб, олий педагогика таълими олмоқда.

Институт маъмурияти ҳам ишлаб, ҳам ўқиётганлар учун қулай шароитлар яратиб бериш юзасидан муҳим тадбирларни кўрмоқда. Тошкент областининг олтита шаҳрида институтнинг ўқув-консультация пунктлари ташкил қилинган. Эндиликда бу шаҳарларда яшаб, институтда сиртдан таълим олаётган студентлар Тошкентга кам келадиган бўлиб қолдилар. Институтнинг ўқитувчилари ва кафедра мудирларининг ўзлари уларнинг ҳузурига боришмоқда. Масалан, Янгийўл шаҳридаги 1-мактаб ҳузурида ташкил қилинган ўқув-консультация пунктида анатомик М. Солиҳова химик Б. Кораболев, педагог Н. Тимошенко, аналитик геометрия мутахассиси М. Жўраева ва бошқа ўртоқлар машғулотлар ўтказиб қайтдилар. Улар лекция ўқиш ва консультациялардан ташқари студентларга сессиялар ўртасида ўқишни ташкил этиш, зарур адабиётларни танлаш ва педагогика практикасини ташкил этишда ёрдам берадилар. Сиртдан таълим олаётган студентлар зачетлар ва умумий фанлардан бўладиган имтиҳонларни ҳам шу ернинг ўзида топширадилар.

Сиртдан таълим олаётган, аммо педагог бўлмаган студентлар учун ишлаб чиқариш практикаси ташкил этиш ҳам муҳим янгиликдир. Бундан ташқари физика бўйича махсус икки йиллик бўлим очилди. Бу бўлимда мактабда ишлашни хоҳловчи инженерлар олий педагогика таълимини оладилар.

Институт ўқитувчилари сиртдан таълим олаётганлар учун «Электр», «Оптика», «Чет эл мамлакатларининг янги тарихи» каби дарсликлар яратдилар. Шу билан бирга сиртдан таълим олаётган студентлар бу йил тарих, сиёсий иқтисод, педагогика, русча—ўзбекча ва ўзбекча—русча луғат каби янги китобларни, янги методик қўлланмаларни оладилар.

С. ФРОЛОВА,
(ЎзТАГ мухбири).

СОВХОЗ ХОНАДОНЛАРИДА АРЗОН ЁНИЛҒИ

Сирдарё районидаги «Малик» таянч-намуна хўжалигининг ишчилари яшайдиган посёлкалар йилдан-йилга обод бўлаётир. Бу ерда деярлик ҳар бир хонадонда труба орқали келадиган артезиан сувидан фойдаланилади. Хўжаликка арзон ёнилғи.— Бухоро газининг келиши совхоз ишчиларини айниқса қувонтирди. Ҳозирга қадар 210 хонадонга газ плиталари ўрнатилиб, қулай ёнилғи билан таъминланди. Совхозда газлаштириш ишлари давом этмоқда.

А. КЎЧАРОВ.

Ёш қаламкашларга ғамхўрлик

Пойтахтимиздаги Островский номли пионерлар саройида ишлаб турган адабиёт тўгарагига қатнашаётган ҳаваскор қаламкашлар сони кун сайин кўпаймоқда. Улар бу ерда адабий асарларнинг барча жанрлари ҳақида назарий тушунчалар олиш билан бирга, ўзларининг илк шеър ва ҳикоялари муҳокамасини ҳам тинглайдилар.

Тўгарак раҳбари Абдураҳим Тўймуродов адабиёт ихлосмандлари билан янада алоқани мустаҳкамлаш мақсадида тўгаракнинг сиртқи бўлимини ташкил қилди. Энди республикамизнинг бошқа ерларидаги ҳаваскор ёшлар ҳам бу бўлимга ўз ижодий намуналарини юбориб, хат орқали маслаҳатлар олиб турадилар. Лойиқ топилган шеър ва ҳикояларни эса ёшлар газетаси ва журналларида эълон қилиш мўлжалланади.

М. ЙЎЛДОШЕВА,
тўгарак аъзоси.

БЎСТОНЛИҚ РАЙОНИДА

ҲАРИДОРЛАР МАМНУН

Район матлубот жамияти Искандар. Товоқсой посёлкалари, Озодбош станцияси ва «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхозида янги магазинлар очиб, харидорларни жуда хурсанд қилди. Хондойлиқ қишлоғида қурилаётган янги магазин биноси ҳам яқинда фойдаланишга топширилади.

ЎҚУВЧИЛАР БОҒИ

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий номли 11 саккиз йиллик политехника мактабининг ёш мичуринчилари ўз кучлари билан каттагина мактаб боғи ташкил этдилар. Боққа 200 туп олма, 150 туп толтерак, 30 туп ток ва бошқа хил мевали кўчатлар ўтқазилиб, парвариш қилинмоқда.

Мактабнинг бир группа пиллачилари эса 2 қути қурт уруғи боқиб, ҳар қутисидан 70—80 килограммдан пилла бериш учун ҳаракат қилмоқдалар.

ШОФЕРЛАР КУРСИ

125-автобаза ҳузурида 4 ойлик шоферлар тайёрлаш курси очилди. Курсда район колхоз ва совхозларидан келган 30 дан ортиқ киши ўқимоқда. Улар стипендия билан таъминланган.

Э. МУСАЕВ,
А. ОТБОСАРОВ.

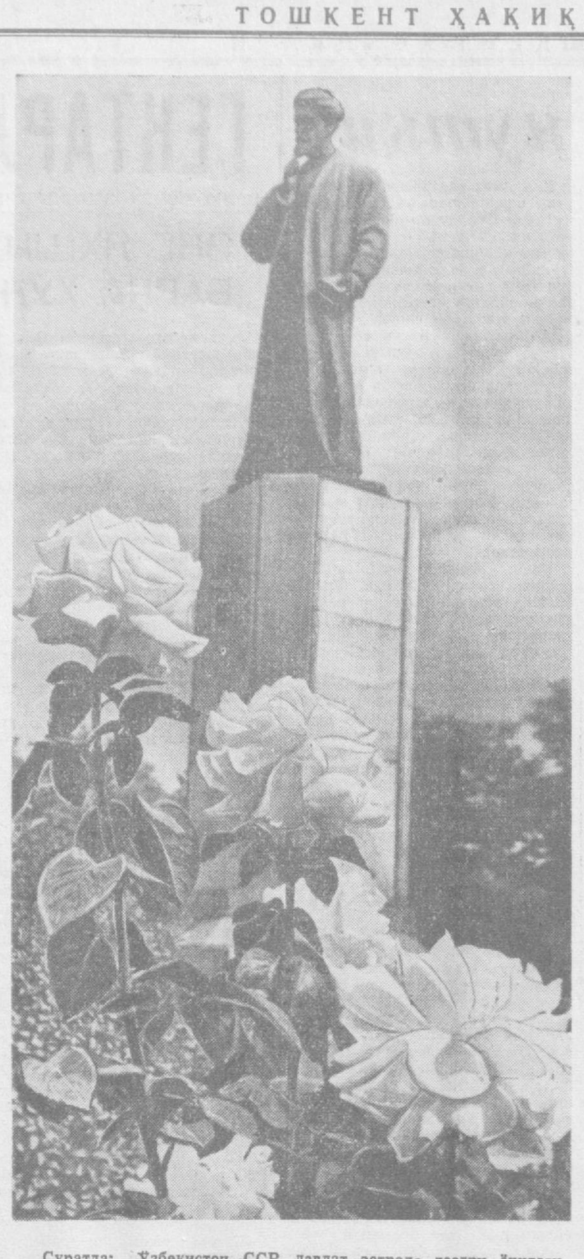

Суратда: Ўзбекистон ССР давлат эстрада театри ёнидаги майдон.
А. Абалян фотоси.

ҲОДИСА

ОЛИЖАНОБЛИК

Фрунзе районидаги 128-мактабнинг 2-синф ўқувчиси, маҳалламиздаги Зиёда опанинг ўғли Шукрулло Исломов кундузи мактабдан қайтаётиб пишқириб оқаётган Оқтепа каналига тушиб кетади. Буни кўрган бир йўловчи дарҳол ўзини сувга отади. У эпчиллик билан сузиб бориб дам кўриниб, дам чўкиб оқиб кетаётган болани сувдан олиб чиқади. Боладан қаерда туришини, кимнинг ўғли эканлигини суриштириб билгач, уни йўлга солиб юборади. Халоскор киши бўлган воқеани шу ердаги одамларга гапириб бериб, яна ўз йўлига қараб кетади.

Шундай қилиб олижаноб, мард бир кишининг ёрдами билан ёш боланинг ҳаёти сақлаб қолинди. Лекин боланинг ота-оналари инсонпарварлик қилган камтарин одамнинг ким эканлигини сўраб-суриштириб билишолмади. Улар бу номаълум кишининг қилган олижаноблиги учун унга ўзларининг чуқур ташаккурларини газета орқали билдиришни лозим топадилар.

С. РИХСИЕВ,
«3-Чархкомолон» маҳалла комитетининг раиси.

ХУШ ХАБАРЛАР

МОСКВАГА — ВИСТАВКАГА

Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикасининг тажриба цехида эркаклар, хотин-қизлар ва болалар пойафзалининг 70 га яқин нусхаси тайёрланди. Улар яқинда Москвада очиладиган кийим-бош, пойафзал, трикотаж ва мўйна моллари Бутуниттифоқ виставкасида намойиш қилинади. Р. Дўсалимов, А. Лерман, М. Шуб, В. Юсов ўртоқлар каби моделчилар яратган пойафзаллар оригинал, чиройли ва қулайлиги билан ажралиб туради.

С. БЕЛИКОВА.

САЛОР БЎЙИ ИСТИРОҲАТГОҲ БЎЛАДИ

Пойтахтимизда истироҳатгоҳ жойлар йилдан-йилга кўпаймоқда. Тошкент шаҳар ижроия комитетининг маданият бошқармаси «Победа» парки ёнидан ўтадиган Салор анҳори қирғоғини ҳам яхши ҳордиқ чиқарадиган жойга айлантиришга қарор қилди. Сув қирғоғида барпо этиладиган бу истироҳатгоҳ паркдан Шайхантоур ГЭСигача боради. Салор устига 3 та аркали кўприк қурилади. Бу ерда эркаклар ва хотин-қизлар учун алоҳида-алоҳида пляж, қайиқ станцияси, кийим-бош қўядиган гардеробхоналар бўлади. Ҳордиқ чиқарувчилар учун жуда кўп соябонли скамейкалар қўйилади.

Бундан ташқари бир йўла 200 киши овқатланадиган ошхона, совуқ ичимликлар ва мева шарбатлари сотадиган савдо точкалари очилади. Салор анҳорининг Семашко номидаги курортология ва физиотерапия институтидан Носиров кўчасигача бўлган қирғоқлари кўкаламзорлаштирилади.

МУХБИР НИҚОБИДАГИ ФРИБГАР

Октябрь райпишчеторгига қарашли 100-магазин филиалида савдо пайти эди. Сотувчи Х. Ҳамидуллаевнинг қўли-қўлига тегмайди. Биров уни сўрайди, биров буни. Шу пайт новчадан келган қотмагина ўспирин бир шиша вино сўради.

— Нархи неча пул?

— 1 сўму 22 тийин.

— Нега энди 1 сўм 22 тийин бўлар экан, 12 тийин мендан шилиб қолмоқчимисиз?!

— Ука, нега ундай дейсиз. Ахир шишаси 12 тийин туради-да, ортиқча ҳақингиз керак эмас.

— Фактурани кўрсатинг!

Сотувчи унга отчетнинг нусхасини узатди.

— Йўқ, буни эмас, фактурани кўрсат дейман, ўғри, муттаҳам!

Харидорнинг жазаваси тутиб кетди. Оғзига боди кириб, шоди чиқди. Ҳамма хайрон. Ҳатто ўтган-кетганлар ҳам бу манзарани кўриб, тўхтаб қолишди.

— Мени биласизми кимман! Редакция ходими бўламан! Сенларни ҳаммангни қаматиб юбориш қўлимдан келади. Ҳа, ҳа, фалончини фельетон қилган мен бўламан, пистончининг сирини очган мен бўламан! Мен...

У оғиз кўпиртириб ёлғоннинг қопини бўшатиб юборди. Бу бесуяк тил ўлгур шу пайтда нималарни сўзламади дейсиз. Ниҳоят у ёнидан блокнот чиқардида, жиддий тусда бир нималарни ёза бошлади. Сўнг ярим варақ қоғозни сотувчига узатди.

— Магазин мудирига бериб қўйинг!

Мана, ўша бир парча қоғоз, унда мудир эртасига соат 11 га ГТИга чақирилган. Хат куракда турмайдиган қилиб ёзилгани учун айнан кўчирмай, асосий мазмунини келтириб қўяқолдик. Унинг остига редакция ходимларининг имзоси қўйилган. Сўнгги фамилиянинг ёнига эса газета нималигини билмайдиган «мухбирча»миз ўзлари панжара-гулчин қилиб имзо чекканлар.

Бу ердан бир нарса ундираолмагач, «мухбир» ноумид шайтон деб оёқни қўлтиқлаб бошқа магазинга равона бўлдилар. Ўзини Бешёғоч колхоз бозорига урган эди, қараса яна озиқ-овқат магазини рўпарасидан чиқиб турибди. Нафс ўлсин-нафс. Шу ерда ҳам унинг «мухбирлиги» тутиб қолса бўладими! Бирон нарса ундириш умиди, балои нафс уни 113-магазин прилавкасига яқинлаштирди. Сотувчидан бир шиша вино олди. Қарасаки, бу ердан ҳам осонликча бирон нарса ундириши қийин. Шундан сўнг бор ҳунарини ишга солди.

— Эй, муттаҳам, бир неча тийинни уриб қолибсан-ку! Мен сенга кўрсатиб қўяман. Мени танийсанми ўзинг?! Мухбир бўламан. Сенларни у қиламан, бу қиламан...

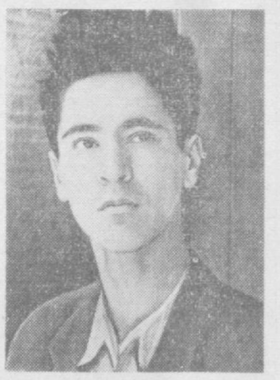

Мана, фрибгарнинг афти-ангори.

☆ ☆

Қаҳрамонимиз «акт» ёзган бўлдилар. Актда дунёдаги тамомий айблар магазин коллективига тақалди. Директор райпишчеторгга чақирилди. Остига эса ёлғондакам имзо чекдилар-да, шарпадек бир зумда кўздан ғойиб бўлдилар. Эртасига магазин директори райпишчеторг раҳбарларига учрашди. Қўлидаги «акт»ни кўрсатиб кечаги воқеани айтиб берди. У ердагилар ҳам ҳайрон. Шубҳа ортабошлади. Шундан сўнг баъзи зийрак кишилар сохта мухбирнинг изига тушишди.

Бу орада «мухбир» кўпгина магазинларда бўлди. Жумладан у Беруний майдонидаги 7-гастрономда катта «текшириш» ўтказди. Синаш учун арoқ-вино сотиб олди. Лекин бу ерда ҳам таъма қилган нарсаси унавермагач, ғалва кўзғади. Гастроном сотувчиларининг ҳаммаси ўғрига чиқарилди. Катта айбнома ёзилди. «Редакция ходими палончиевман. Ҳозир бошқа мухбирлар келади» деб қўшиб ҳам қўйди. Лекин бироз ишкал чиқиб қолди. Иш безориликкача бориб етди. Шундан сўнг милиция чақиртирилди. «Мухбир» ноилож милиция олдига тушиб, йўрғалашга мажбур бўлди. Уни Октябрь район милиция бўлимига олиб келишди. Лекин шу куни навбатчилик қилган М. Қурбонов ёш деб ачинди шекилли, фрибгарни қўйиб юборди. Бир неча кундан бери кўпларни сарсон қилиб ниҳоят қўлга тушган бу жиноятчига қонун қўриқчиси М. Қурбонов нега шунчалик мурувват қилганлигига ҳайронмиз.

«Ревизор» шундан сўнг жиғилдон амри билан Оқлон массивидаги 111-магазинда навбатдаги «операцияни» ўтказиб турганида сезгир ва ҳушёр кишилар томонидан ушланиб, иккинчи марта Октябрь район милиция бўлимига келтирилди. Бу сафар унинг «фаолиятини» исботловчи бир неча ҳужжатлар ҳам топширилди.

Энди шайтондан дарс олган, мухбир ниқобидаги юлдузни бенарвон урадиган бу фрибгар билан танишиб қўйинг. Исми шарифлари Омонулла Иброҳимов, истиқомат қиладиган жойлари эса Октябрь районидаги Жемчужная кўчаси, 36 уй. Ўзлари 11 сентябрь 1961 йилдан буён Фрунзе райпишчеторгига қарашли 18-магазинда сотувчи бўлиб ишлаётган эдилар. Таъмагирлик, енгил ҳаёт кечириш орзуси уни жиноят кўчасига олиб кирди. Ниҳоят, у мухбир ниқоби остида айрим газета ходимларининг номини сотиб юрувчи қип-қизил фрибгарга айланди. У рост сўздан бошқа ҳамма нарсани ишлатди. Унинг газета редакцияларига ҳеч қандай алоқаси йўқ. Редакциянинг ўқувчиларга танилиб қолган ходимларидан бирининг фамилиясини жинояткорона ўзлаштириб, товламачилик мақсадида санқиб юрган бу фрибгар устидан ҳозир жиноий иш қўзғатилди. Яқинда у суд олдида қилмишига яраша жазоланади.

Ҳурматли газетхон! Агар Омонулла Иброҳимовга ўхшаш баъзи бир фрибгарга йўлиқиб қолсангиз, вақтида жазосини беринг!

Н. НАСИМОВ,
Т. ОРТИҚОВ.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Чет элларда нима гап

ЧЕХОСЛОВАКИЯДА ТАНТАНАЛАР

ПРАГА, 10 май. (ТАСС). Братислава меҳнаткашлари ўзларининг катта байрами — Совет Армияси мамлакатни озод қилган куннинг 17 йиллигини Чехословакиянинг халоскорлари бўлган совет халқининг энг яхши ўғил-қизларига нисбатан чуқур миннатдорчилик туйғулари билан кутиб олдилар. ЧТК агентлигининг хабар беришича, байрам муносабати билан кеча Братиславада қуролли қисмларнинг паради бўлиб ўтди. Парадда Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси П. Давид нутқ сўзлади.

Чехословакия озод қилинган куннинг 17 йиллигига бағишланган байрам тантаналари мамлакатнинг ҳамма шаҳарларида ҳам бўлиб ўтди.

Тарихий Дукель довонида бугун тантанали мотам митинги бўлди. Бу митингда Шарқий Словакия меҳнаткашлари Карпат-Дукель операциясини амалга ошириш вақтидаги қаттиқ жангларда шу ерда ҳалок бўлган совет ва чехословак жангчиларининг хотирасини ҳурмат билан эсладилар. Словакия миллий фронти, Коммунистик партиясининг делегациялари, меҳнаткашлар қаҳрамонларнинг қабрлари устига гулчамбарлар қўйдилар.

БОЛГАРИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

СОФИЯ, 10 май. (ТАСС). Болгария телеграф агентлиги хабар қилади: 1962 йил 8—9 майда Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг кенгайтирилган пленуми бўлиб ўтди. Пленум Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Станко Тодоровнинг тўртинчи беш йиллик планнинг асосий кўрсаткичлари тўғрисидаги докладини тинглади, тўртинчи беш йиллик йилларида (1961—1965) Болгарияни ривожлантириш плани юзасидан Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг директиваларини муҳокама қилди ва тасдиқлади.

Ю. ГАГАРИН ВЕНАДА

ВЕНА, 10 май. (ТАСС). Австрия-Совет жамиятининг таклифига биноан, космонавт учувчи Совет Иттифоқи Қаҳрамони Ю. А. Гагарин рафиқаси билан бугун Венага келди.

Швехат аэродромида совет космонавтини Австрия-Совет жамиятининг раиси профессор Гуго Глязер бошлиқ жамият правлениесининг аъзолари, Австрия Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари, жамоатчиликнинг, дипломатик корпуснинг вакиллари, Австрия ва чет эл журналистлари кутиб олдилар.

Аэродромда СССРнинг Австриядаги элчиси В. И. Авилов, Австриядаги совет элчихонаси ва совет ташкилотларининг ходимлари, уларнинг оила аъзолари бор эдилар.

Австрия пойтахтининг аэродромга келган аҳолиси совет космонавтини қизғин қарши олди.

Профессор Гуго Глязер совет космонавтига мурожаат қилиб, жумладан бундай деди: мен Сизни Австрия-Совет жамияти номидангина эмас, шу билан бирга, Сизнинг жасоратингизга қойил қолган Австрия халқи номидан ҳам табриклаш билан хурсандман. Профессор Гуго Глязер Юрий Гагарин ва унинг рафиқаси Австрияда бўладиган кунларини хушвақтлик билан ўтказишларини тилади.

Ю. Гагарин жавоб нутқида, совет халқининг Австрия халқига бўлган самимий хайрихоҳлигини ҳамда унинг турмуши ва меҳнатида энг яхши муваффақиятлар тилаб билдирган истакларини ўзи билан бирга олиб келганлигини айтди.

Биз, деди у, Австрияни, унинг гўзал пойтахтини кўришни, Австрия халқининг ҳаёти билан танишишни жуда истар эдик. Менга Австрияни келиб кўриш имкониятини берганлиги учун Австрия-Совет жамиятидан миннатдорман.

Террорчилик бас қилинсин

ХАНОЙ, 10 май. (ТАСС). Вьетнам информация агентлигининг хабар беришича, Вьетнам халқ армияси олий қўмондонлигининг алоқа миссияси Вьетнамдаги аҳволни кузатувчи ва контроль қилувчи халқаро комиссияга хат юбориб, Америка-Нго Динь Дьем қўшинларининг Жанубий Вьетнамдаги аҳоли яшайдиган пунктларга ваҳшиёна ҳужумлар қилиши тобора кучайиб бораётганлигига комиссиянинг эътиборини жалб қилиб ўтди.

Хатда маълум қилинадики, Америка-Нго Динь Дьем қўшинлари ўнлаб йирик ҳужумларни амалга оширди, ҳар қайси ҳужумда мингдан тортиб 10 минггача киши қатнашди. Америка-Нго Динь Дьем қўшинлари бундан ташқари юзлаб майда ҳужумларни амалга оширди. Бу ҳужумларда бир ротадан тортиб бир батальонгача қўшин иштирок этди. АҚШ ана шу ҳужумларни амалга оширишда Америка учувчилари бошқараётган бомбардимончи самолётлар ва вертолетлардан фойдаланмоқда. Бундай ҳужумлар натижасида сўнгги уч ойда минглаб киши ўлдирилди ва ярадор қилинди. Кўпгина қишлоқлар вайрон бўлди.

Вьетнам халқ армияси олий қўмондонлигининг алоқа миссияси ана шу ишлар халқаро ҳуқуқ, БМТ устави ва Женева битимлари принципларига мутлақо хилофдир, деб кўрсатади ҳамда халқаро комиссияни бундай террорчилик ишларига чек қўйишга, Американинг барча солдатларини Жанубий Вьетнамдан чиқартириб юборишга даъват қилади.

ГЕРМАН ТИТОВНИНГ АҚШДАГИ УЧРАШУВЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 10 май. (ТАСС). СССР космонавт учувчиси Герман Титов кеча Хантер колледжининг студентлари билан учрашди. Гулдурос қарсаклар, шодиёна, табассумлар, дўстона қўл қисишлар бу учрашувнинг самимият билан ўтганлигини ҳар қандай сўзларга қараганда дурустроқ ифода қилиб бериши мумкин.

Герман Титов ўзининг космик парвози тўғрисида Америка студентларига завқ билан гапириб берди, жуда кўп саволларга жавоб қайтарди.

Герман Титов Хантер колледжидан чиқиб, Форднинг Нью-Жерси штатидаги автомобиль заводига борди.

Конвейернинг темирдек интизоми ишчиларнинг сира чалғимай ишлашларини талаб қилади. Лекин улар дастхат олиш учун бир парча қоғозни ёки буюм ўраладиган картонни йиртиб, совет космонавтига тутишга улгурадилар.

Кечқурун Герман Титов Чехословакия гитлерчилар оккупациясидан озод қилинган куннинг 17 йиллиги шарафига Чехословакия Социалистик Республикасининг ваколатхонасида ўтказилган қабул маросимида ҳозир бўлди.

ҒАЗАБ КУЧАЙМОҚДА

РАБОТ, 10 май. (ТАСС). Жазоирнинг араб аҳолиси ОАС фашистларининг ваҳшиёна иғвогарликлари давом этаётганлиги муносабати билан дарғазаб бўлаётганлигини изҳор этмоқда.

Оасчиларнинг жиноятларига қарши норозилик белгиси сифатида, деб хабар қилади МАП агентлиги, Сиди Билаббос ва Сен-Дени-Дю-Сиг шаҳарларидаги жазоирлик савдогарлар забастовка бошлади. Фашистларнинг иғвогарликларига қарши норозилик билдириб, Мостанагемдаги порт ишчилари ҳам ишни тўхтатди. Сайда, Тиарэ ва Тлемсен департаментларидаги жазоирлик меҳнаткашлар забастовка эълон қилди.

Телевизор

12 май

Ўзбек тилида: 18.00 — **Куйлаймиз ва рақс тушамиз** (ёшлар учун концерт), 18.45 — **Телевизион янгиликлар**, 19.00 — **Меҳнатда туғилган дўстлик** (телеочерк).

Рус тилида: 19.15 — **Ҳамма нарсани билишни истайман** (болалар учун киножурнал), 19.25 — **«Октябрь революцияси» номли завод бадиий ҳаваскорлари ижросида концерт**, 19.55 — **Чет эл кинохроникаси**, 20.05 — **Диканка қишлоғи оқшомлари** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 21.10 — **Пўлат Мўмин** ижоди (Қўшиқ ёзувчи шоирлар циклидан эшиттириш).

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/V да **Шоир қалби.** СССР халқ артисти **Саодат Қобилова**, Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Саттор Ярашев, Карим Зокиров, Насим Хошимов, Галия Измайлова,** Республикада хизмат кўрсатган артистлар ва солистлар қатнашадилар.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА— 12/V да **Хўжайин**, 13/V да **Алишер Навоий**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/V да **Тошболта ошиқ**, 13/V да **Катта концерт.** Ўзбекистон ССР халқ артисти **Маҳмуджон Ғофуров**, Республикада хизмат кўрсатган артистлар: **Фароғат Раҳматова, Эътибор Жалилова** ва солистлар қатнашадилар. Кеч соат 8 ярмида бошланади.

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

Шошилинч чақириш — «ВАТАН,» «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Зиғирпоялар ёнмоқда — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Номаълум аёл (кундуз соат 1 ярим ва кеч 5 да). **Оқ тиш** — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Тирилиш — «ИСКРА» (1 ва 2-серия, кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (2-серия, кундуз ва кечқурун). «СПУТНИК» (тоқ соатларда, 2-серия).

Қурол ва каптарлар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 10 да).

Бахтли Антони — «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Рапсодия — «ИСКРА» (эрталаб соат 9 ярим, 10-10 минут, 11 ва кеч 10 ярмида).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8 ярим ва 10 да бошланади)

Даъват (1 ва 2-серия)—«ОКТЯБРЬ».

Не Эр — «ВАТАН».

Тирилиш—«ПАХТАКОР» (1 ва 2-серия), ТЕЛЬМАН номли (кеч соат 10 да).

Қурол ва каптарлар —ТЕЛЬМАН номли.

Аида — НАВОИЙ номли.

Шошилинч чақириш — «ФЕСТИВАЛЬ», ПУШКИН номли, «ШАРҚ».

Рапсодия — КАФАНОВ номли.

Бахтли Антони— «УДАРНИК».

Ифтиҳор — «ПОБЕДА».

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТР
(ёзги бинода)
13, 15 майда
КАТТА КОНЦЕРТ

Ўзбекистон ССР халқ артисти **Маҳмуджон Ғофуров**, Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар: **Фароғат Рахматова, Эътибор Жалилова**, солистлар: **Адиба Мирзаева, Холис Қодирова, Гулсара Ёқубова, Райҳон Тўраева, Анора Исмоилова, Суръат Пўлатов, Умар Отаев, Турсун Мелиев, Йўлдош Муллабоев, Зокир Эргашев** ва бошқалар қатнашадилар.

Ўзбек халқ чолғу асбоблар ансамбли жўр бўлади.

Кеч соат 8 ярмида бошланади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («Ташкентская правда») —орган Ташкентского обкома и горкома Коммунистической партии Узбекистана областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Партия турмуши бўлими — 26232. Пропаганда ва совет қурилиши бўлими — 28761. Қишлоқ хўжалик ва маҳаллий ахборот бўлими — 29040. Адабиёт ва санъат, маданият, саноат ва транспорт бўлимлари — 33786, Секретариат — 34808, 31936. Хатлар бўлими —34048. Илғор тажрибаларни пропаганда қилиш штатсиз бўлими —25885. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор —26334, 33262, 30249, 30250, 30253.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.
Р. 04991. Нашр. — Г. — 1590.